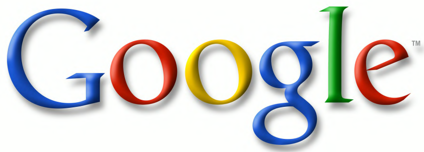

HN 6DSR 5

EX
LIBRIS
EINO JOHANNES ELLILÄ

Tohtori Martti Lutheeruksen

Isä Meidän

Selitys.

Sekä Saksan että Ruottin Kielestä suomennettu

Nils Gust. Malmberg.
Pitäjään Apulainen Lapposſa.

Toinen Painos.

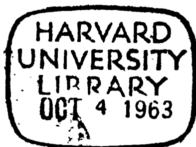
OULUSSA, 1854.
Karlssonin Kirjanpainossa.

Joh. Bergdahlin kustannuksella.

Gillas till tryckning.

Kuopio Domkapitel, den 10 Maj 1854.

Enligt befallning:
KARL KILJANDER.

Isä-Meidän Selitys, yksinkertaiselle Kansalle, Tohtorilta Martti Lutheerukselta 1518.

Esipuhet.

Se ei olisi tarpeellista kuljettaa minun saarnaani ja sanojani ympäri maata; sillä löytyneehän muitakin kirjoja, jotka olisiwat kelwollisia ja hyödyllisiä saarnattaa kansalle. En tiedä, kuinka minä Jumalan sallimisesta joudun leikkiin, niin että toiset ystäwyydestä, toiset wihasta, onkiwat minun sanojani ylös ja lewittäwät niitä ympäri. Sentähden täytyy minun taas antaa ulos tämän Isä-meidän, joka ennen hywäin ystäwäini kautta on tullut walkeuteen, että minä taas sellittäisin puoltani, ja jos mahdollinen olisi, osottaisin wastustajoillenikin palweluksen. Sillä onhan minun tarkoitukseni kaikkia hyödyttää, ei ketään wahingoittaa.

Kuin Kristuksen Opetuslapset pyysiwät, että hän opettaisi heitä rukoilemaan, sanoi hän: Koska te rukoiletta, niin älkäät olko paljo puhuwaiset, niinkuin pakanat: sillä he luulewat heitänsä paljon puheensa tähden kuultawan. Sentähden älkäät olko heidän kaltaisensa: sillä teidän Isänne tietää kyllä mitä te tarwitsetta, ennen kuin te häneltä rukoilettakaan. Näin teidän siis pitää rukoilemaan: Isä meidän, joka olet taiwaisa: Pyhitetty olkoon sinun nimes j. n. e., Matth. 6: 7—13.

Näistä Kristuksen sanoista opimma me niin sanat kuin laadunkin, se on, kuinka ja mitä meidän tulee rukoilla. Ja nämät kaksi kappaletta owat tarpeelliset tietää.

Ensiksi: laatu, kuinka meidän tulee rukoilla.

Laatu on, että laitetaan wähä sanoja, mutta paljo sisälläpitoa eli ajatuksia. Jota wähempi sanoja, sitä parempi rukous; jota enempi sanoja, sitä huonompi rukous. Wähä sanoja ja paljo sisälläpitoa on kristillistä; paljo sanoja ja wähä sisälläpitoa on pakanallista. Sentähden sanoo Kristus: Koska te rukoiletta, niin älkäät olko paljo puhuwaiset, niinkuin pakanat. Samati sanoi hän pakanalliselle waimolle: Totiset rukoiliat rukoilewat

Isää Hengesä ja Totuudesa: sillä Isä tahtoo myös senkaltaisita, jotka häntä rukoilewat. Joh. 4: 23.

Mutta rukoilla hengessä, eli rukoilla hengellisesti, sanotaan niin ruumiillista rukousta wastaan, ja rukoilla totuudessa wastaan rukousta näön wuoksi. Sillä se rukous, joka tapahtuu ruumiillisesti, ja näön wuoksi, on se ulkonainen suun morina ja höpinä, ilman kaikkea tarkkautta eli waariin ottamista. Sillä se näkyy ihmisille ja tapahtuu ruumiillisella suulla, ja ei totuudessa; mutta se hengellinen ja oikia rukous on sisällinen halu, huokaus ja ikäwöitsemys sydämen pohjasta. Edellinen tekee ulkokullatuita ja petollisia, suruttomia henkejä; jälkimmäinen tekee pyhiä ja hurskaita Jumalan lapsia.

Kuitenkin on tässä eroitus tehtäwä; sillä ulkonainen rukous tapahtuu kolmella tawalla: Ensiksi sulasta kuuliaisuudesta, niinkuin papit ja hengelliset weisaawat ja lukewat, samate kuin nekin, joillenka se on katumuksen harjoitukseksi eli tehdyn lupauksen kautta päällenpantu. Niissä on kuuliaisuus pian parasta ja likimääriin yhtä muun ruumiillisen, kuuliaisuudesta lähtewän, työn kanssa; (jos se muutoin waan tapahtuu yksinkertaisesti, siinä mielessä, että osottaa kuuliaisuutta, eikä rahan eli kunnian ja kiitoksen täh-

den). Sillä niin suuri sanomatoin armo on Jumalan sanassa, että rukous, puhuttu suullakin ilman hartautta (siinä mielessä, että osottaa kuuliaisuutta), on hedelmällinen ja tekee perkeleelle pahaa.

Toiseksi, ilman kuuliaisuutta, eli wastoin tahtoa ja mieltä, eli rahan, kunnian eli kiitoksen tähden. Sellainen rukous olisi parempi olla pitämätä. Kuitenkin siitä täällä annetaan palkka, tawaraa ja kunniaa, ajallisesti; niinkuin Jumala antaa palkan orjille, ei lapsille.

Kolmanneksi, sydämen hartaudella; silloin muuttuu ulkomuoto totuudeksi ja ulkonaisuus sisällisyydeksi, ja sisällinen totuus puhkiaa ulos ja näyttääpi ulkonaisella kiilolla. Mutta ei ole mahdollista, että se, joka rukoilee hengellisesti ja sywällisesti, olisi monisananen. Sillä kun sielu hawaittee, mitä hän sanoo, ja samassa tarkoituksessa ajattelee sanoja ja sisällepitoa, täytyy hänen jättää sanat ja rippua kiinni sisälläpidossa; elikkä täytyy hänen jättää sisälläpito ja tutkia sanoja. Sentähden sellaisia suurukouksia ei pidä muuna pidettämän, kuin kehoituksena ja yllytyksenä sielulle tutkimaan sitä sisälläpitoa ja sitä halua, jota sanat ilmoittawat. Siitä syystä on monella Psalmilla päällenkirjoituksena ja nimenä ad victoriam, ad invitatorium (woitoksi, kehoitukseksi), se on

että samat rukoukset, waikka ne sisällänsä pitäwät harwat sanat, kuitenkin owat kehoituksena ja yllytyksenä sydämelle ajattelemaan ja pyytämään jotakin hywää. Myös owat muutamat sanat merkityt sanalla **Sela** (se on: lepo), jota ei lueta eikä weisata, muistutukseksi, että, kussa erinomainen kappale rukouksessa loppuu, siinä pitää pysähdyttämän ja lewättämän sisälläpitoa hywin tutkiaksensa ja antaaksensa sanain sillä wälin jäädä.

Toiseksi: sanat, ja mitä meidän tulee rukoilla.

Sanat owat: Isä meidän, joka olet j. n. e. Sillä koska tämä rukous on meidän Herraltamme peräsin, mahtanee se epäilemättä olla korkein, kallein ja paras rukous. Sillä jos hän, tämä hurskas, uskollinen Mestari, olisi tiennyt jotakin parempata, tottapa hän senkin olisi meille opettanut. Tätä ei pidä niin ymmärtää, kuin olisiwat kaikki muut rukoukset, joissa näitä sanoja ei ole, pahoja: sillä ennen Kristuksen syntymistä owat monet Pyhät rukoilleet, jotka eiwät ole kuulleet näitä sanoja; waan että kaikki muut rukoukset, jotka ei ole samasta sisälläpidosta ja laadusta kun tämä, owat epäluulon alaisina pidettäwät. Sillä Psalmit owat myöskin hywiä rukouksia, mutta eiwät niin selkiästi ilmoita tämän rukouksen omaisuutta, ehkä he sen kyllä kokonaan sisällänsä pitäwät.

Sentähden eksytään siinä, kun tahdotaan werrata joitakin muita rukouksia tähän rukoukseen, eli wieläpä etuisempinakin pitää, warsinkin niitä, jotka owat kaunistetut ja päällenkirjoitetut punaisella pläkillä, — ainoastaan siinä tarkoituksessa, että luullaan Jumalan niissä lainaawan meille terweyttä ja pitkää ikää, tawaraa ja kunniaa, eli myös että niillä lunastetaan sielu eli päästö rangaistuksesta ja muusta sellaisesta annetaan, joissa rukouksissa enemmin pyydetään omaa tahtoamme ja kunniatamme, kun Jumalan tahtoa ja kunniaa. Niinpä owat P:n Brigittan wiisitoista kymmentä rukousta, ruusunseppelet, koroonat, psalttarit ja muut sellaiset *) päässeet wallalle ja ittessään tulleet korkeammaksi kattotuiksi, kun Isä-meitä. Ei, että minä niitä hyljäisin, waan että luottamus niihin suurukouksiin on liika suuri, ja se oikia, hengellinen, sisällinen, totinen Isä-meitä senkautta ylönkattotaan. Sillä kaikki anet eli päästö, kaikki hyödytys, kaikki siunaus ja kaikki, mitä ihminen tarwittee ruumiille ja sielulle, joko täällä tahi siellä, se löytyy runsasti tässä rukouksessa. Ja parempi olisi, et-

*) Pyhän Brigittan 15 rukousta, ruusunseppelet, koroonat, psaltartt olit Jumalisilta miehiltä kokoonpantuja kauniita jumalisia rukouksia.

täs rukoilisit yhden Isä=meidän sydämellisellä halulla ja sänain ajattelemisella, niin että elämäsi senkautta tulisi paratuksi, kun ettäs woittaisit ja ansaittisit kaikkein rukousten päästöö. Nyt tämä rukous jaetaan kahteen osaan: Ensiksi tulee Esipuhet, sisällekäyntö ja ja walmistus; toiseksi, seuraa seittemän rukousta.

Sisällekäyntö.

Isä=meidän joka olet taiwaisa.

Paras alku ja esipuhet on, oikein tietää, kuinka sitä, jota tahdotaan rukoilla, tulee kuttua, kunnioitaa, kohdella, ja mitenkä sen edessä pitäisi oltaman, että se saataisiin armolliseksi ja taipuwaiseksi kuulemaan. Nyt ei ole kaikista nimistä yhtään nimeä, joka tekee meitä otollisemmiksi Jumalalle, kuin Isän nimi. Se on warsin ystäwällinen, suloinen, sywällinen ja sydämellinen sana. Se ei olisi niin kaunista eli lohdullista, jos me sanoisimme: Herra, eli Jumala, eli Tuomari. Sillä se nimi Isä on luonnosta myötäsyntynyt ja luonnollisesti suloinen, jonkatähden se parhaite kelpaakin Jumalalle ja kaikkein enimmän taiwuttaa häntä kuulemaan meitä. Samati me siinä tunnustamme ittemme Jumalan lapsiksi; jonka kautta

me taas oikein sisällisesti taiwutamme Jumalata; sillä ei mikään ääni ole suloisempi, kun lapsen isällensä.

Siihen tulee, että me sanomme: joka olet taiwaisa; joilla sanoilla me ilmoitamme surkian hätämme ja huonoutemme ja wireästi kehoitamme ittiämme rukoilemaan, ja Jumalata armahtamaan meitä. Sillä, joka alkaa rukoilla: Isä meidän, joka olet taiwaisa, ja tekee sitä sydämen pohjasta, se tunnustaa ittellänsä olewan Isän, ja sen taiwaassa, tuntee olewansa surkeudessa ja ylönannettuna maan päällä. Josta silloin täytyy seurata sydämellisen halun, niinkuin lapsella, joka ulkona Isänsä maata elää pakolaissa ja surkeudessa, juuri kuin sanottaisiin: Ah, Isä, sinä olet taiwaassa, minä, sinun köyhä lapses, pakolaissa maan päällä, kaukana sinusta, kaikessa waarassa, wiheliäisyydessä ja hädässä, perkelitten ja suurimpain wihollisten ja monellaisten waarallisuutten keskellä.

Joka niin rukoilee, se seisoo oikialla Jumalan työ korotetulla sydämellä, ja on sowelias rukoilemaan ja taiwuttamaan Jumalan armoa. Ja on tämä niin korkia sana, ettei ihmisen luonto sitä saata lausua, jollei Kristuksen Henki ole sydämessä. Sillä jos sisua tutkitaan, niin ei ole yksikään

ihminen niin täydellinen, että hän todella saattaa sanoa: minulla ei ole täällä yhtään Isää, ei ole minulla mitään, minä olen aiwan wieras, ja minulla on Jnmala yksin Isänä. Sillä luonto on niin paha, että se aina ettii jotakin maan päällä, eikä tydy Jumalaan Taiwaassa.

Kuitenkin se sana ilmoittaa luottamuksen Jumalaan, joka meillä pitää oleman yksin häueeseen. Sillä ei kukaan saata auttaa Taiwaseen, waan se ainoa Isä, niinkuin kirjoitettu on: Ei astu kenkään ylös Taiwaaseen, waan joka Taiwaasta astui alas, ihmisen Poika, Joh. 3: 13. Hänen waatteissansa ja hänen seljässänsä pitää meidän astuman ylös.

Niinpä nyt kaikki työwäki, ja nekin, jotka ei tiedä, mitä sanat merkittewät, rukoilkoot tätä rukousta. Ja tämän minä pidän parhaana rukouksena: sillä tässä sydän puhuu enemmin kun suu.

Sillä wälin seisoo toinen Kirkossa ja kääntelee lehtesä ja lukee Isämeitäkiwejä ja kastelee niillä, *)

*) Tämän paikan ymmärrykseksi tietäköön lukia, Paawilaisten kantaneen kaulasaan yhtä rihmaa, johon puetettiin pienoisia päärlyjen muotoisia kiwejä. Näistä kiwistä oli järjestänsä se 10:nes suurempi, mutta ne muut 9 pienempätä. Kutakin pienempätä kiweä siirtäissä toiselle puolen, sanottiin:

ja ajattelee sydämellä peräti toista, kun hän suulla tunnustaa. Tämä ei ole rukoilemista; sille niille sanoo Jumala Propheetan Esaian kautta: **Tämä kansa lähestyy minua suullansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta,** Es. 29: 13. Niin löytyy myös yksi osa Pappeja ja hengellisiä jotka ilman kaikkea sisällistä halua kuluttawat rukoushetkensä, mutta rohkenewat kuitenkin häwyttömät sanoa: "Kas niin, nyt minä olen iloinen, minä olen nyt maksanut meidän Herrallemme;" luulewat sillä lailla täyttäneensä Jumalan tahdon.

Mutta minä sanon sinulle ja myönnän, että sinä kukatiesi täytät Kirkon käskyn; mutta Jumala sanoo sinulle: **Tämä Kansa lähestyy minua suullansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta,** Matth. 15: 8. Ja on peljättäwä, että ne luottawat siihen rukoukseensa, eiwätkä ikään lähetä rukousta Jumalan tykö; ja ne siis, jotka näkywät enimmän rukoilewan, tekewät sitä kaikkein wähimmän; mutta sen siaan ne, jotka näkywät wähimmän rukoileman, tekewät sitä kaikkein enimmän.

Ave Maria s. o. **terwe Maria!** ja kun se kymmenes suurempi siirrettiin, niin rukoiltiin Pater Noster s. o. **Isä meidän;** jonka wuoksi ne kututtiin "Isämeitäkiwiksi."

Mutta nyt me panemme luottamuksen ja uskalluksen paljoon höpinään, huutoon ja weisuun, jota Kristus kuitenkin on kieltänyt, koska hän ilmoittaa, ettei kukaan tule kuultuksi paljon puheensa tähden, Matth. 6: 7. Se tulee niistä tyhmistä saarnoista, joissa ei, niinkuin ne hywät Isät ennen tekiwät, työllä ja waiwalla saateta Kansaa oikiaan ja sisälliseen rukoukseen, waan ulkonaiseen muotoon ja ainoastaan suurukoukseen, ja kaikkein enimmän siihen, jossa sen omaa hyödytystä ettitään.

Mutta jos joku sanoisi: Onhan kuitenkin kirjoitettu: aina tulee rukoilla, ja ei wäsyä, Luuk. 18: 1, niin minä wastaan: Katto sanoja oikein; ei siinä sanota: Teidän pitää aina kääneellä lehtejä, siirrellä Isämeitäkiwejä, olla paljo puhuwaiset ja muuta sellaista; waan rukoilla Teidän pitää aina. Mutta mikä rukoileminen on, siitä on jo tarpeeksi sanottu. Sentähden on wääräoppia ollut, jotka kutsuttiin Eukkiitaiksi; se on, Rukoilioiksi, jotka tahtoiwat pitää Kristuksen sanoja, ja rukoiliwat (se on, ne höpisiwät suulla) yötä ja päiwää, eiwätkä tehneet muuta, ja ei nähneet hulluutansa, että, kun he söiwät joiwat eli nukkuiwat, täytyi heidän laiminlyödä rukouksen. Sentähden Kristuksen sanat tarkoittawat sitä hengellistä rukousta, jonka aina pitää tapahtu=

maan, yksin ruumiillisenkin työn alla; waikka ei kukaan sitä tee täydellisesti. Sillä kuka aina saattaa korottaa sydämensä Jumalan tykö? Sentähden on niillä sanoilla asetettu määrä, jonka jälkeen meidän pitää ojentaman ittiämme, ja kun näemme, ettemme sitä tee, pitää meidän tuta itsemme heikoiksi, raadollisiksi ihmisiksi, ja nöyryyttää ittemme ja rukoilla raadollisuuteemme armoa.

Sentähden kaikki opettajat Raamatussa määrääwät, että rukous ja sen luonto ei ole muu, kun mielen ja sydämen korottaminen Jumalan tykö. Mutta jos sydämen korottaminen on rukouksen luonto ja laatuu, niin seuraa, että kaikki muu, joka ei ole sydämen korottamista, ei ole rukous. Sentähden weisu ja puhet, jossa ei ole sydämen korottamista, on yhtä paljo rukous, kuin puutarha-peljätit owat ihmisiä. Todellista olentoa siinä ei ole, waan ainoastaan muoto ja nimi. Sen todistaa myös Pyhä Hieronymus, joka kirjoittaa muutamasta pyhästä Isästä, Agathonista, että se, oppiaksensa waiti olemaan, kolmekymmentä wuotta korwessa kantoi kiwiä suussansa. Mutta milläs se on rukoillut? Epäilemättä sisällisesti sydämellänsä, jonka päälle Jumala panee enimmän arwon ja jota hän myös yksin kattoo ja kaipaa. Mutta kyllä se awuksi on, jos kuullaan sanat ja niistä saa=

daan syytä pyytämään ja oikein rukoilemaan. Sillä niinkuin on sanottu, ei suusanoja pidä muuna pitää, kuin torwena, trumpuna eli urkuina, eli jonakin muuna huutona, jolla sydän herätetään ja korotetaan Jumalan tykö.

Niinpä ei pidä kenenkään luottaa sydämeensä, että hän rukoilisi ilman sanoja, joll'ei hän ole hywin harjaantunut hengessä ja hänellä ole koettelemusta wiekoittaa itsestänsä muukalaisia ajatuksia; muutoin perkele kokonaan pettää hänen ja pian häwittää hänen sydämensä rukouksen. Sentähden pitää sanoissa pysyttämän ja niillä noustaman niinkauwan, kuin höyhenet kaswawat, että saatetaan sanoitta lentää. Sillä suurukousta eli sanoja minä en hyljää, ja niitä ei kenenkään pidäs hyljätä, waan wastaanottaa suurella kiitollisuudella, niinkuin erinomaisia suuria Jumalan lahjoja. Mutta se on hyljättäwää, ett'ei sanoilla pyydetä niitten tarkoitusta ja hedelmää, nimittäin sydämen taiwuttamista; waan wääräsä luottamuksessa luotetaan siihen, että niitä on paljaalla suulla, ilman kaikkea hedelmätä ja parannusta, wieläpä sydämen pahennuksella, moristu eli höpötetty.

Warokoon myös itte kukin, jos hän sanain kanssa, eli muutoin saapi jonkun kipinän ja tuntee hartauden, ett'ei hän seuraa sen wanhan kärmeen myrkkyä,

se on, sitä kuolettawaa ylpeyttä, joka sanoo: "Ah, minä rukoilen nyt sydämellä ja suulla, ja olen niin harras, että luulen tuskin jonkun muun löytywän, joka tekee asiansa niin hywästi, kuin minä." Sillä ne ajatukset on perkele sinuhun syssännyt, ja sinä tulet sen kautta pahemmaksi, kun kaikki ne, jotka ei rukoile, jaa — se ajatus ei ole kaukana häwäistyksestä ja lankeemuksesta Jumalasta. Sillä ei sinun tule kiittää itsiäs, waan Jumalata kaikesta hywästä, kun sinä tunnet eli sinulla on.

Wiimeiseksi on merkittäwä, kuinka hywästi Kristus on asettanut tämän rukouksen. Sillä hän ei salli, että kukin rukoilee ainoastaan itse edestänsä, waan kaiken ihmissukukunnan edestä. Sillä ei hän opeta meitä sanomaan: minun Isäni, waan: Isä meidän. Rukous on hengellinen yhteinen tawara, sentähden sitä ei pidä kieltää keltään, ei itte wihollisiltansakaan. Sillä jos hän on meidän kaikkein Isämme, niin tahtoo hän, että me keskenämme olisimme weljekset, niinkuin ystäwät rakastaisimme toinen toistamme ja rukoilisimme toistemme edestä, yhtä hywin kuin itteksin edestämme.

Isä meidän jako.

Siinä rukouksessa on seittemän rukousta.

Ensimmäinen:

Pyhitetty olkoon sinun nimes.

Toinen:

Lähestyköön sinun waltakuntas.

Kolmas:

Olkoon sinun tahtos niin maasa, kuin taiwaasa.

Neljäs:

Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

Wiides:

Ja anna meille meidän welkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme.

Kuudes:

Ja älä johdata meitä kiusaukseen.

Seittemäs:

Mutta päästä meitä pahasta. Amen.

Näitä seittemää rukousta mahdettanee kyllä kin kuttua seittemäksi hywäksi opetukseksi ja waroitukseksi.

Sillä niinkuin pyhä Pispa ja Marttyyri Pyhä Kyprianoskin sanoo, owat ne seittemän ilmoitusta meidän surkeudestamme ja köyhyydestämme, joista ihminen, saatettu ittensä tuntoon, taitaa nähdä, missä waarallisessa ja surkiassa elämässä hän waeltaa täällä maan päällä. Sillä se ei ole muuta, kun Jumalan nimen häwäistystä, tottelemattomuutta Jumalan tahdolle, lankeemusta Jumalan waltakunnasta, nälkäistä, leiwätöintä maata, syntistä menoa, waarallista ja kaikella pahuudella täytettyä waellusta, joksi sen itte Kristuskin kuttuu tässä rukouksessa, niinkuin kohta saamme kuulla.

Ensimmäinen Rukous.

Pyhitetty olkoon sinun nimes.

Jos tätä rukoillaan sydämestä, o! kuinka suuri, rikas, sywällinen, ehk'ei monisananen, rukous tämä ole; eikä ole niissä seittemässä rukouksessa yhtään suurempata, kun että me rukoilemme: Pyhitetty olkoon sinun nimes!

Mutta merkiite, Jumalan nimen ittessänsä olewan pyhän eikä meiltä pyhitettäwän, sillä se pyhittää kaikkia ja myös meitä, waan (niinkuin Pyhä Ky=

prianos sanoo) että se meissä pyhitettäisiin. Sillä siinä Jumala tulee kaikeksi ja ihminen aiwan tyhijäksi. Sitä tarkoittawat ne muutkin kuusi rukousta, että Jumalan nimi pyhitettäisiin. Koska se on tapahtunut, niin on kaikki hywin, niinkuin saamme kuulla.

Mutta nähdäksemme, kuinka Jumalan nimi pyhitetään meissä, tahdomme ensin katsoa, kuinka se meissä saastutetaan ja häwäistään. Ja suoraan ja selwästi sanottu, se häwäistään kahdella tawalla meissä: Ensiksi, kun me wäärin käytämme sen synneiksi; toiseksi, kun me warastamme ja ryöwäämme sen; juurikuin pyhä kirkkoastia kahdella tawalla saastutetaan: ensiksi, kun sitä ei pidetä Jumalan palweluksekfi, waan lihan tahdoksi; toiseksi, kun se warastetaan ja ryöwätään.

Ensiksi siis Jumalan nimi saastutetaan meissä wäärinkäyttämisellä, niinkuin, koska emme pidä ja käytä sitä sieluillemme hyödytykseksi, parannukseksi, ylösrakennukseksi, waan synnin harjoitukseksi ja sieluimme wahingoksi, joka tapahtuu monella tawalla, noitumisella, taikauksilla, walheella, kirouksella, sadatuksilla, petoksella, sitä toista Jumalan käskyä wastaan: Ei sinun pidä turhaan lausumaan sinun Herras Jnmalas nimeä! 2 Mos. 20: 7. Lyhykäisesti, kun emme elä niinkuin Jumalan lapset.

Minkälaiset Jumalan lapset owat.

Jumaliseksi lapseksi kutsutaan se, joka syntynyt hurskaista, kunniallisista wanhemmista, kaikissa seuraa niitä ja on niitten kaltainen. Sellainen lapsi saapi ja perii oikeudella wanhempainsa tawaran ja kaikki nimet. Juuri niin olemma me kristityt kasteen kautta tulleet uudesta syntyneiksi ja Jumalan lapsiksi, ja jos me seuraamme Isäämme ja hänen laatuansa, niin owat myös kaikki hänen tawarat ja nimet meidänkin perintömme ijankaikkisesti. Nyt on ja kutsutaan meidän Isämme laupiaaksi ja hywäksi, niinkuin Kristus sanoo: Olkaat laupiaat, niinkuin teidän Isännekin laupias on, Luukk. 6: 36, ja oppikaat minusta, että minä olen siwiä ja nöyrä sydämestä, Matth. 11: 29. Niin on myös Jumala wanhurskas, puhdas, totinen, woimallinen, yksiwakainen, wilpitöin, wiisas j. n. e. Ja nämät owat kaikki Jumalan nimet, jotka suljetaan siihen sanaan: sinun nimes; sillä kaikkein hywäin awuin nimet owat Jumalan nimet. Koska me nyt näihin nimiin olemma kastetut ja niitten kautta sinnatut ja pyhitetyt, ja ne nyt owat meidän nimemme, niin seuraa, että kaikkein, jotka Jumalan lapsiksi kutsutaan, pitää oleman lempeitä, laupioita, siwiöitä, wilpittömiä, totisia, yksiwakaisia, ystäwällisiä, rau-

hallisia, hywäsydämmisiä kaikkia ihmisiä, yksin wihollisiansakkin, kohtaan. Sillä Jumalan nimi, johon he owat kastetut, waikuttaa heissä kaikea tätä; elikkä tulee heidän ainakin rukoilla, että Jumalan nimi sillä tawalla olisi, waikuttaisi ja pyhitettäisiin heissä.

Mutta joka on wihainen, riitainen, kateellinen, kiukkuinen, leppymätöin, kowa, haureellinen, ja sadattelee, walehtelee, wannoo, pettää, panettelee, se häwäisee, pilkkaa, saastuttaa Jumalan nimen, jonka kautta hän on siunattu, kastettu eli kutsuttu ja luettu kristittyin sekaan ja koottu Jumalan Kansan laumaan. Sillä se kunnioitaa, Jumalan nimen alla, perkeleen nimeä, joka on walehtelia, saastainen, panettelia, kiukkuinen, j. n. e. Häntä seuraawat, ne jotka hänen puoltansa pitäwät, Wiis. kirj. 2: 24. Niin ottawat ne sielunsa ja ruumiinsa, joissa Jumalan nimi asuu ja jotka se on pyhittänyt, ja palwelewat niillä perkelettä. Tämä kaikki tulee häwäistykseksi sille pyhälle, jumalalliselle nimelle, johon he owat wihityt.

Katso, nyt sinä ymmärrät, mikä pyhittäminen, mikä pyhä on. Sillä se ei ole mikään muu kun eroittaminen wäärinpitämisestä jumalalliseen pitämiseen, niinkuin kirkko wihitään ja määrätään paljaastaan Jumalan palweluksen pitoon. Niin pitää meidänkin kaikessa elämässämme pyhittyä, ett'ei meissä

muuta pidetä, kun Jumalan nimeä, se on, lempeyyttä, totuutta, wanhurskautta, j. n. e. Sentähden pyhitetään eli saastutetaan Jumalan nimi ei ainoastaan suulla, mutta myöskin kaikilla ruumiin jäsenillä ja sielulla.

Toiseksi Jumalan nimi saastutetaan sen ryöwäämällä ja warastamalla; ja waikka tämä teräwäjärkisiltä luetaan siihen ensimmäiseen; niin on se kuitenkin yksinkertaisille ylön sywällistä huomaita. Sillä tämä koskee nyt niitä ylpiöitä, jotka itte mielestänsä owat hurskaat ja pyhät, ja luulewat, ett'ei he häwäise Jumalan nimeä, niinkuin ne ensimmäiset, ja nimittäwät ittiänsä wanhurskaiksi, ja pyhiksi ja totisiksi, jolla rohkiasti pelkäämättä ryöstäwät ja warastawat Jumalalta hänen nimensä. Ja sellaisia löytyykin nyt kaikkein enin, warsinkin siellä, kussa hurskaita, hengellisiä ihmisiä näkyy olewan. Sillä ne owat luulohywiä, ja omistawat itselleen sanansa, tekonsa, wiisautensa ja hywän taitonsa, tahtowat niistä tulla kiitetyiksi ja kunnioitetuiksi; mutta jos ei se tapahdu, niin tulewat he wihasta hurjiksi ja hulluiksi. Ja ne kututaan Raamatussa: profundi corde, sywä sydämisiksi, niin että Jumalan yksin pitää tuomita ja tuta niitä, ja on hänellä niitten kanssa aiwan paljon tekemistä. Sillä kaikkia osaawat he niin hywin

kaunistella, ett'eiwät itse muuta tiedä, kun että kaikki owat heillä perin pohjin hywät. Ja tämä heidän itsensä hywäileminen ja sisällinen kerskauksensa, koreilemisensa ja kiitoksensa on heidän suurin, waarallisin wahinkonsa. Ja että ne tuttaisiin ja ittekukin tietäisi kawahtaa tätä onnettomuutta, tahdomma me wielä puhua siitä.

Kutka ne waarallisimmat ja pahimmat ihmiset Kristikunnassa owat.

Ensiksi on niillä aina se sana kielellä, ja kerskaawat siitä ja sanowat: "Ah, minulla on niin hywä tarkoitus, minä tahdon niin sydämestäni hywin, se ja se ei tahdo seurata minua, minä olisin walmis antamaan sille sydämen powestani." Oi waro, waro itsiäs sellaisilta susilta, jotka kulkewat sellaisissa lammasten waatteissa. Ne owat ruusupensaita, mutta niissä ei kaswa sikunoita, waan paljaita piikkejä. Sentähden niinkuin Kristus sanoo: **Heidän hedelmistänsä te tunnetta heidän,** Matth. 7: 16. Mutta mitkä owat hedelmät? Pistelеminen, pureminen, repiminen, raateleminen, haawoittaminen, ja ei wähäistäkään hywää sanoissa eli töissä. Kuinka se tapahtuu? Merkitse, kuin he tykönänsä owat päättäneet, että he owat hurskaita, tarkoittawat hywää, ja näkewät elämästänsä, että he enemmin rukoilewat,

paastoawat ja tekewät muita hywiä töitä, ja että heil-
lä on enempi ymmärrystä ja armoa Jumalalta, kun
muilla ihmisillä: niin eiwät he woi sen wertaa, että
mittaisiwat ittensä niihin, jotka owat korkiammat ja
paremmat, waan wertaawat itsensä niihin, jotka nä-
yttäwät huonommilta ja halwemmilta, kun he, unoh-
tawat myös pian, että kaikki, mitä heillä löytyy, on
Jumalan lahjoja. Tästä tulee sitten pian tuomitse-
minen, sadatteleminen, pilkkaaminen, panetteleminen,
ylönkattominen ja muitten wahingolla, ittensä korot-
taminen, ja näin ne, kaiketta Jumalan pelwotta, pit-
kittäwät ylpeydessä ja paatuwat itseänsä, eiwätkä tee
muuta, kun saastuttawat ittensä sydämessä ja suussa
wierailla synneillä.

Kas, nämät owat ohdakkeitten ja orjantappurain
hedelmät, nämät owat lammas-waatetten alla sutten
kidat. Kas, tämä on Jumalan nimen ja kunnian
warastamista ja omistamista. Sillä Jumalan yksin
tulee tuomita, niinkuin Kristus sanoo: Älkäät tuo-
mitko, ett'ei teitä tuomittaisi, Matth. 7: 1.
Luukk. 6: 37. Jumalan omituinen on myöskin se
nimi, olla pyhä, hurskas, hywä; me kaikki, ilman
kaikkea eroitusta, niin yksi kuin toinenkin, olemma
syntiset Jumalan edessä. Ja jos jollakin on jotakin
enempi kun toisella, niin se ei ole hänen, waan yksin

Jumalan. Hänen yksinänsä pitää omiltansa saaman nimen, mielisuosion, kiitoksen tuomio-oikeuden, j. n. e. Ja se, joka siis käyttää sitä, ei lähimmäisellensä palwelukseksi, waan ylönkatteeksi, se warastaa Jumalan kunnian ja tahtoo olla ja kutsuttaa siksi, joka on Jumala ja Jumalan, eikä hänen.

Katso, mailma on nyt täynnä sellaisia wahingollisia, rohkioita, häpeemättömiä, jumalattomia henkejä, jotka hywällä elämällänsä pahemmin saastuttawat Jumalan nimen, kun kaikki muut ilkiällä elämällänsä. Nämät, jotka ulkokullatun tawalla Ewankeliumissa, eiwät ole niinkuin muut ihmiset, Luuk. 18: 11, kutsun minä ylpiöiksi pyhiksi ja perkeleen Marttyreiksi. Nämät, juurikuin he ei olisikkaan syntisiä ja pahoja, eiwät woi kärsiä pahoja ja wääriä, eli pitää niitten kanssa mitään wäliä, ett'ei heistä sanottaisi: "Hoh pitääkö tuoki seuraa sellaisten kanssa? Olisinpa minä sitä pitänyt paljo jumalisempana!" Ne eiwät ymmärrä, että Jumala on antanut heille enemmin armoa kun muille, senwuoksi, että heidän niillä armo-lahjoilla pitäisi palwella muita, ja siitä taas kohta jakaa muille ja panna se armo kaswolle, se on, heidän pitäisi rukoilla muitten edestä, auttaa, neuwoa niitä, ja tehdä niin niille, kuin Jumala on heillekkin tehnyt, joka on antanut armon il-

man edestä, eikä ole ylönkatsonut eli tuominnut heitä. Niin he menuä suikowat, eiwätkä pidä armoa ainoastaan hedelmätöinnä, waan wielä sillä wainowat niitä, joitta niitten pitäisi sillä auttaa. Nämät owat ne, joita Raamattu kuttuu nurjikfi, Ps. 18: 27.

Toiseksi, kuin he nyt kuulewat kaikkia tätä sanottawan, että Jumalalle yksin tulee nimi ja kunnia, niin asettawat he muka kauniisti, ja kiilollansa pettäwät itsensä wielä enemmin ja sanowat pyytäwänsä kaikissa, mitä he tekewät, ainoastaan Jumalan kunniaa, saattawatpa wielä waanoakkin, ett'ei he pyydä omaa kunniaansa. Näin tuiki hengellisesti, perukfellisesti, sywällisesti owat he pahat. Mutta otasta waari hedelmästä ja töis:ä, niin saat nähdä, kuin heidän yrityksensä ei menesty, kuinka he walittawat ja ihmettelewät, niin ett'ei kukaan woi tulla toimeen heidän kanssa. Silloin se heistä pääsee esiin, että ne, jotka estäwät heitä, ei tee hywin; he ei saata unhottaa tätä wastusta, waan sanowat, että Jumalan kunnia on estetty ja että on oltu sitä hywää wastaan, jota he owat pyytäneet ja aikoneet, eiwätkä siis saata lakata kirotusta tuomitsemisestansa ja panettelemisestansa. Niin nähdään siis, mitenkä he owat aikoneet, koska he ei siitä wihastu, että hywä ja Jumalan kunnia on estetty, waan siitä ett'ei heidän oma-tahtonsa ja

aikomuksensa menestynyt, ikäänkuin heidän oma-tahtonsa ei saattaisi olla paha, ja juurikuin se olisi niin hywä, ett'ei Jumalakaan saisi hyljätä sitä. Sillä jos he eiwät omistaisi itsellensä sitä hywää, niin he kyllä kärsisiwät oman-tahtonsa estettäwän. Mutta se sywä ylpeys ei tahdo pidettää pahana eli hulluna, sentähden täytyy kaikkein muitten hänen edesänsä olla hulluja ja pahoja. Katso, kuinka sywään häwäistys on salattu näihin henkiin, jotka owat ja tahtowat saada sen, mikä Jumalalle yksin tulee, se on, wiisauden, wanhurskauden, nimen ja kunnian.

Kolmanneksi, kuin satutaan sanomaan eli saarnaamaan, että Jumalalle tulee kunnia ja nimi, koska hän on luonut kaikki ja kaikki owat hänen, niin owat he oppineemmat, kun kaikki saarnaajat, kun itse Pyhä Henki, saattawat myös neuwoa kaikkia, eiwätkä enää tarwitse olla opetuslapsina, waan sanowat: "Noh, kukas ei tuota tietäisi?" ja luulewat sen warsin hywin ymmärtäwänsä. Mutta koska niin sattuu, että puhutaan heidän kunniatansa kohden, heitä pidetään halpoina eli ylönkatsotaan, heiltä jotakin otetaan, eli muutoin joku katkeruus kohtaa heitä, kas', silloin kohta konsti unohtuu, ja orjantappurapensas kantaa hedelmänsä, piikit ja pistimet. Silloin aasin korwat leijonan nahan alta kurkistelewat, sillä he alkawat:

"Ah, Jumala, näe Taiwaasta, kuinka suuri wääryys minulle tapahtuu!" Ja he lankiawat niin suureen hulluuteen, että rohkenewat sanoa, heille tapahtuwan Jumalankin edessä wäärin.

Missä on nyt suuri ymmärryksenne, kuin te sanotta, kaikki olewan Jumalan omaa ja Jumalalta? O, siinä waiwainen ihminen! Jos se on Jumalan yksin, miksi hän ei sitten estelemättä saa ottaa sitä sinulta, antaa, wiskata sitä sinne ja tänne? Jos se on hänen, niin sinun pitäisi olla rauhassa ja antaa hänen siinä niin tehdä, kuin hän tahtoo. Sillä jos hän ottaa omansa, niin ei sinulle tapahdu wääryyttä; niinkuin Pyhä Job sanoi, koska häneltä kaikki tawarat ja lapset katosiwat: Herra annoi, ja Herra otti: Herran nimi olkoon kiitetty, Job. 1: 21. Kas, tämä oli hurskas mies, jolta ei mitään saatettu ottaa, sillä hänellä ei ollut mitään omituista. Sillä Jumala sanoo: Minun owat kaikki, mitä kaikkein taiwaisten alla on, minä olen ne luonut, Job. 41: 2. Mitäs sitten puhut omastas, ja että sinulle tapahtuu wäärin? Jos sinun kunniatas, sinun hywää nimeäs, sinun tawaratas ja mitä sinulla on hätyytetään, niin ei silloin kosketa sinuun waan Kristuksen omaan. Ja opettaaksensa tätä sinulle, laittaa hän niin, että se, jota sinä pidät omanas, otetaan

sinulta pois, ettäs hawaitsisit, sen ei olewan sinun, waan hänen. Katso, näin nähdään aina, ett'ei Jumalan kunniata ja nimeä etsitä puhtaasti, ja että warsinkin ylpiät pyhät myös tahtowat olla ja saada jotakin, kun yksin Jumalalle tulee.

Niin sanot sinä: "Jos se on tosi, niin seuraa, ett'ei kukaan maan päällä kylliksi pyhitä Jumalan nimeä, ja että kaikki ne, jotka käywät käräjiä toistensa kaussa tawarasta eli kunniasta eli muista asioista, owat jumalattomia."

Minä wastaan: Ensiksi olenkin minä siitä syystä jo ennen sanonut, tämän ensimmäisen rukouksen olewan ylön rikkaan ja kaikkein suurimman, joka sisällänsä sulkee kaikki ne muut. Sillä jos joku löytyisi, joka kylliksi pyhittäisi Jumalan nimeä, niin sen ei enää tarwitsisi rukoilla Isä=meitää. Ja joka olisi niin puhdas, ett'ei hän omistaisi ittellensä mitään, ei wähäistäkään kunniaa, se olisi aiwan puhdas ja Jumalan nimi olisi siinä aiwan täydellisesti pyhitetty. Mutta se ei saata tapahtua tässä elämässä, waan taiwaassa.

Sentähden meidän, täällä eläissämme, pitää pytää ja todella anoa, että Jumala pyhittäisi nimensä meissä. Sillä jokainen ihminen on Jumalan nimen

häwäisiä, yksi runsaammin, kun toinen, waikka ylpiäät pyhät ei sitä tahdo uskoa.

Sentähden minä olenkin sanonut, että tämä rukous ei ole ainoastaan rukous, waan myöskin terweellinen opetus ja ilmoitus surkiasta, kirotusta elämästämme maan päällä, ja nakkaa ihmisen alas itsensä tuntoon. Sillä jos me rukoilemme, että hänen nimensä meissä pyhitettäisiin, niin siitä seuraa, ett'ei se wielä ole meissä pyhä; sillä jos se olisi pyhä, niin emme tarwittisi sitä rukoilla. Josta wieläkin seuraa, että me kaiken ikämme, häwäisemme, saastutamme, turhaan lausumme Jumalan nimeä, ja omalla rukouksella ja suulla todistamme, että me olemma häwäisiöitä (emmekä tässä elämässä ikään täydellisesti pyhitä Jumalan nimeä).

Nyt minä en tiedä koko Raamatussa yhtäkään oppia, joka paremmin ja woimallisemmasti halwentaisi ja tyhijäksi tekisi elämätämme, kun tämä rukous. Kuka ei toki halulla (jos hän muutoin rakastaa Jumalan nimeä), kohta tahtoisi kuolla, ja wihaisi tätä elämätä, jos hän oikein peräänajattelisi, että hänen elämänsä on sellainen olo, jossa Jumalan nimi ja kunnia häwäistään? Silläkin, joka oikein ymmärtäisi Isä=meitää ainoastaan, olisi kyllä opetusta kaikkia rikoksia, warsinkin ylpeyttä wastaan. Sillä kuinka se

saattaisi olla iloinen eli ylpiäs, joka Isä-meidässä itsestänsä tunnustaa niin suuria, julmia rikoksia, että hän häwäisee Jumalan nimen ja jokapäiwä hänen nimensä turhaan lausumalla, rikkoo toisen käskyn.

Toiseksi minä wastaan niille: Että käräjänkäyntejä löytyy, jotka eiwät hyöwytä; parempi olisi, ett'ei niitä löytyisikkään; mutta suurempain wahinkoin estämiseksi owat ne sallitut, heikkoin wuoksi, jotka eiwät wielä woi jättää kaikkia ja takasin antaa Jumalalle.

Kuitenkin on meille määrä pantu eteen, johon meidän pitää pyrkimän, se on, että me päiwä päiwältä opettelemme ja harjoitamme ittiämme pyhittämään Jumalan nimeä, ottamaan itseltämme ja antamaan Jumalalle takasin hänen kunniansa, lahjansa ja kaikki, ja sillä tawalla tulemaan aiwan pyhitetyiksi. Siihen harjoitukseen on tämä rukous annettu meille, että meidän lakkaamatta pitäisi sydämessä pyytää Jumalan nimen pyhittämistä. Ja jos Kristityltä wielä otettaisin kaikki tyyni, omaisuus, kunnia, ystäwät, terweys, wiisaus, j. n. e. niin sen ei pitäisi oudoksuttaa meitä; totisesti, siihen sen wiimmenkin tulla pitää, että kaikki hänen omansa raukee tyhjään ja hän eroitetaan kaikesta muusta, ennenkuin hän tulisi pyhitetyksi ja pyhittäisi Jumalan nimen. Sillä niinkauwan kuin jotakin löytyy, niinkauwan löytyy nimikin.

Sentähden ei pidä mitään säämän, että Jumalan ykfin ja kaikki Jumalan kappaleet ja kaikki nimet säisiwät. Silloin se käypi toteen, että wanhurskaat Raamatussa kuttutaan köyhiksi ja isättömiksi ja äitittömiksi, joilta wanhemmat owat otetut ja joilla ei ole mitään lohdutusta.

Mutta sinä sanot: "Jos emme kaikki kylliksi kunnioita Jumalan nimeä, olemmako me siis sentähden kuolewaiset synneissä ja kadotetut?" Niin minä wastaan: se olisi aina kuoleman syntiä, oli se kuinka pieni tahansa. Mutta ihmisiä on kahtalaisia: Muutamia, jotka tuntewat ja walittawat, ett'ei he kyllikfi pyhitä Jumalan nimeä, ja todella rukoilewat sen pyhittämistä, ja joitten käypi kowasti sydämelle, että he owat niin onnettomia. Niille hän antaa mitä he pyytäwät; ja sentähden, että he tuomitsewat itsensä, päästää ja anteeksi antaa Jumala heille, mitä he eiwät kykene täyttämään. Toisen, rohkioita ja kewiämielisiä henkejä, jotka halpana pitäwät, tuuleen ajawat elikkä eiwät ollenkaan näe näitä puutoksiansa, eiwätkä rukoilekkaan, saawat lopulla nähdä, kuinka suuri synti se on, josta he eiwät ole mitään pitäneet, ja joutuwat kadotetuiksi siitä, josta parhaite luuliwat autuaaksi tulewansa; niinkuin Kristus sanoo ulkokullatuille: että heidän pitkäin rukoustensa tähden

piti saaman sitä kowemman tuomion, Matth. 23: 14.

Katso, näin Isä=meitä opettaa sinua, ensiksi, tuntemaan suuren surkeutesi ja turmeluksesi, että sinä olet häwäisiä; niin, että sinun täytyy, jos ajattelet, mitä sinä rukoilet, peljätä omaa rukoustasi. Sillä se tulee totena pysymään, ett'et sinä wielä ole pyhittänyt Jumalan nimeä. Niin täytyy senkin totena pysyä, että jok'ei pyhitä Jumalan nimeä, se saastuttaa sen. Wielä täytyy senkin totena pysyä, että Jumalan nimen saastuttaminen on raskas synti ja welkapää ijankaikkiseen tuleen, jos Jumalan wanhurskaus tuomitsisi. Mihinkäs siis nyt tahdot mennä? Oma rukoukses nuhtelee sinua ja on sinua wastaan, todistaa sinua wastaan, kantaa sinun päälles; siinä sinä makaat; kuka sinua auttaa?

Kas nyt, kun sinä näin todella olet kääntynyt päin itsees ja olet surkeutesi tunnossa nöyrytetty, silloin, toiseksi, tulee lohdullinen oppi ja taas korjaa sinua; se on, rukous opettaa sinua, ett'ei sinun pidä epäilemän, waan pyytämän Jumalan armoa ja apua. Sillä ole luja ja usko wahwasti, hänen opettaneen sinua siitä syystä näin rukoileman, että hän tahtoo kuulla sinua. Ja niin tekee rukous, että Jumala ei lue sinulle syntiä, eikä kowuudessa menettele kanssasi.

Ja niitä Jumala ainoastaan pitää hywinä, jotka todella tunnustawat häwäisewänsä Jumalan nimen, ja yhtenään pyytäwät, että se tulisi pyhitetyksi.

Mutta jotka luottawat omaantuntoonsa eiwätkä luule häwäisewänsä Jumalan nimeä, niitä ei millään saateta säilytellä. Sillä ne owat wielä liika rohkioita, suruttomia, ylpiöitä ja jumalattomia; ei ne ole wielä niitten seassa, joille Kristus sanoo: Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja oletta raskautetut, ja minä tahdon teitä wirwottaa, Matth. 11: 28. Sillä ne ei ymmärrä Isämeitää, eiwät tiedä, mitä rukoilewat.

Sowitus.

Nyt on tämän rukouksen ymmärrys ja sisälläpito tämä: Ah, rakas Isä, sinun nimes tulkoon pyhitetyksi meissä; se on, minä tunnustaan, että minä walitettawasti usein olen häwäissyt sinun nimeäs, ja myös wielä ylpeydellä ja oman kunniani ja nimeni kautta häwäisen sinun nimeäs. Auta siis minua armosi kautta, että minussa oma nimeni katoisi, ja minä tulisin tyhjäksi, että sinä yksin ja sinun nimes ja sinun kunnias olisi minussa.

Minä toiwon, että jo on kyllä ymmärretty, sen

sanan, sinun nimes merkitsewän samaa, kun sinun kunnias eli sinun kiitokses. Sillä hywän nimen Raamattu kuttuu kunniaksi ja kiitokseksi, pahan nimen häpiäksi ja pahaksi sanomaksi. Tämä rukous ei siis waadi muuta, kun että Jumalan kunniata ennen kaikkia ja yli kaiken ja kaikissa pyyttäisiin, ja kaikki elämämme ijankaikkisesti olisi ainoastaan Jumalalle kunniaksi, ei meille hyödytykseksi, ei myöskään meille autuudeksi, eli miksikään hywäksi, olkoon se ajalliseksi eli ijankaikkiseksi, jos ei se ainakin lopulla tarkoita Jumalan kunniaa ja kiitosta.

Sentähden on tämä se ensimmäinen rukous. Sillä Jumalan kunnia on se ensimmäinen, wiimmeinen ja korkein, jonka me saatamme antaa hänelle, eikä hän kaipaa ja waadikkaan enempätä. Emme saatakkaan muuta antaa hänelle; sillä kaikki muut lahjat hän antaa meille, mutta kunnian hän pitää yksin itsellensä. Meidän tulee tuta, sanoa, weisata, elää, waikuttaa, tehdä, kaikkinaisia kärsiä ja todistaa, kaiken olewan Jumalan omaa, että tämä sana pysyisi: Mitä hän asettaa, se on kunniallinen ja jalo; ja hänen wanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti, Ps. 111: 3. Se tahtoo sanoa: se, jossa Jumala asuu ja elää, sen työt ei tee muuta, kun antawat Jumalalle suuren kiitoksen ja kunnian ja omistawat

hänelle kaikki. Sentähden ei sellainen ihminen huoli, waikka häntä häwäistään ja ylönkatsotaan; sillä hän tietää, sen olewan oikein. Ja jos ei kukaan tahdo häntä ylönkatsoa ja häwäistä, niin hän itte tekee sen, eikä woi kärsiä kiitostansa ja kunniatansa. Ja sentähden on hän wanhurskas, antaa Jumalalle, mitä Jumalalle tulee, ja ittellensä, mitä hänelle itsellensä tulee: Jumalalle kunnian ja kaikki, ittellensä häpiän ja ei mitään. Tämä on se wanhurskaus, joka pysyy ijankaikkisesti. Sillä se ei waan kelpaa ajalliselle ihmiselle, niinkuin tyhmäin neittytten lamput ja ulkokullattuin jumalisuus, Matth. 25, waan ijankaikkiselle Jumalalle, jonka edessä se onkin ijankaikkinen.

Nyt sinä näet, tämän rukouksen olewan sitä ilkiätä ylpeyttä wastaan, joka on kaiken synnin pää, henki ja koko olento. Sillä niinkuin ei mikään hywä awu elä eli pysy hywänä ylpeyden kanssa, niin sitä wastaan ei mikään synti elä eli wahingoita, kussa ylpeys on kuollut. Ja niinkuin kärmeellä on kaikki henkensä päässä, ja kun se on kuollut, ei wahingoita ketään: niin myös, jos ylpeys olisi kuollut, olisiwat kaikki synnit wahingoittamattomat. Sentähden, niinkuin ei kukaan ole ilman ylpeyttä ja kunnian pyyntöä; niin ei myös ole ketään, jollenka ei tämä rukous ole korkeimmasti tarpeellinen ja hyödyllinen.

Toinen Rukous.

Lähestyköön sinun waltakuntas.

Tämä rukous tekee, juurikuin toisetkin, kaksi asiata, alentaa ja korottaa meitä: alentaa sillä, että se pakottaa meitä omalla suullamme tunnustamaan suurta, surkiaa wiheliäisyyttämme; mutta korottaa sillä, että se näyttää meille, kuinka meidän, sen alentamisen alla, pitää ylösnousta. Niin on jokainoalla Jumalan sanalla se luonto, että se peljättää ja lohduttaa, lyöpi ja parantaa, maahan repii ja rakentaa, ylösrepii ja taas istuttaa, nöyryyttää ja ylösnostaa.

Ensiksi, tämä nöyryttää meitä, kuin me julki tunnustamme, että Jumalan waltakunta ei wielä ole tullut meidän tykömme; joka, jos sitä todella ajatellaan ja oikein rukoillaan, on hirmuista, ja pitäisi oikeutta myöten murheelliseksi saattaa ja pian tuskaan asti liikuttaa itsekutakin hurskasta sydäntä. Sillä siitä seuraa, että me wielä olemma hyljättyinä, maanpawossa ja rakkaan Isänmaan kaipiossa, hirmuisten wihollisten keskellä.

Josta sitten on kaksi ilkiätä, walitettawata wahinkota: Ensimmäinen, että Jumalalta, Isältä, hänen waltakuntansa meissä, on ryöwätty, ja hän, joka on, ja jonka pitäisi oleman Herran kaikissa, saapi

ainoastaan meidän kauttamme kärsiä wähennystä tälle woimallensa ja nimellensä, joka ei wähän tule hänelle häwäistykseksi, juurikuin hän olisi maatoin Herra, ja näin hänen kaikkiwaltias nimensä tulee pilkaksi meissä. Arwelematta tämän täytyy tehdä pahaa kaikille, jotka rakastawat Jumalata ja soisiwat hänelle hywää. Jonka siwussa se myös on hirmuista, että me olemma ne, jotka pienennämme ja estämme Jumalan waltakuntaa, niin että hänen, jos hän tahtoisi kowasti tuomita, oikeudella pitäisi tuomita meitä niinkuin waltakuntansa wihollisia ja ryöwäreitä.

Toinen wahinko on meidän, että me muukalaisina ja wieraassa maassa olemma niin kowain wihollisten wankina. Sillä jos se olisi hirmuista ja surkiata, että maallisen Ruhtinan lapsen eli kokonaisen maakunnan, wankittuna Turkkilaisen alla, täytyisi kärsiä paljo häwäistystä ja waiwaa, lopuksi wielä häpiällisimmän kuoleman; kuinka paljota enemmin olisi se surkiata ja walitettawata, että me tässä maan-pakolaisuudessa olemme pahain henkein halussa, ja täydymme joka silmänräpäys odottaa kaikellaista waaraa ruumiille ja sielulle, lopuksi wielä ijankaikkista kuolemata: niin että, jos tätä oikein tutkitaan, todesta on syy enemmin hirmustua omaa elämätänsä, kun sataa kuolemata.

Toiseksi, kuin tämä tutkiminen on alentanut meitä ja meille ilmi tuonut surkeutemme, niin seuraa sitten lohdutus, ja se ystäwällinen Mestari, Herramme Kristus, opettaa meitä, ett'ei meidän pidä epäilemän, waan rukoileman ja pyytämän päästä maanpawosta. Sillä niille, jotka tunnustawat estäwänsä Jumalan waltakuntaa, ja walittain rukoilewat, että se kuitenkin lähestyisi, niille Jumalan sen heidän ahdistuksensa ja rukouksensa tähden anteeksi antaa, mitä hänen muutoin oikeutta myöten pitäisi rangaista. Mutta rohkioita henkejä, jotka ei paljo huoli, mihinkä Jumalan waltakunta joutuu, eikä sydämestä rukoile sitä, niitä hän tietysti kowuudella tuomittee ynnä Tyrannein, hirmuwaltiain ja hänen waltakuntansa häwittäjäin kanssa.

Sillä koska itsekunkin pitää rukoilla tätä rukousta, niin seuraa, ett'ei kukaan ole wiatoin mitä Jumalan waltakuntaan tulee. Tämän ymmärtämiseksi on tarpeellinen tietää, kaksi waltakuntaa olewan. Ensimmäinen on perkeleen waltakunta, jonka Herra Ewankeliumissa, Joh. 16: 11, kuttuu tämän mailman päämieheksi eli kuninkaaksi, se on, synnin ja tottelemattomuuden waltakunta. Mutta tämän pitää hurskaille oleman kowan pakopaikan ja wankeuden; niinkuin muinan Israelin lasten kautta Egyptissä on

kuwattu, jotka siinä maassa tuliwat kowalla työllä ja kaikellaisella waiwan=näöllä rasitetuiksi, eiwätkä siitä muuta saaneet, kun että heitä tällä tahdottiin tappaa, 2 Mos. k. 1: Niin pitää sen, joka, perkeleelle alammainen, palwelee häntä synnissä, kärsiä paljo, warsinkin omassa tunnossansa, ja ansaittee sillä kuitenkin lopuksi ijankaikkisen kuoleman.

Nyt me olemma kaikki, kuitenkin eroituksella, siinä waltakunnassa siihen asti, kuin Jumalan waltakunta tulee. Sillä hurskaat owat sillä tawalla siinä, että ne jokapäiwä sotiwat syntiä wastaan ja urhoollisesti ja lujasti seisowat lihan himoa, mailman yllytystä, perkeleen sisälle antamista wastaan. Sillä jos kuinkakin hurskaat olemme, niin kuitenkin paha himo samassa tahtoo hallita meissä, ja tahtoisi kernaasti yksin hallita ja saada wallan. Niin Jumalan waltakunta lakkaamatta sotii perkeleen waltakuntaa wastaan. Ja ne hurskaat warjellaan ja tulewat autuiksi sentähden, että he niin sisällänsä sotiwat perkeleen waltakuntaa wastaan, enentääksensä Jumalan waltakuntaa. Ja nämät owat ne, jotka sanoilla, sydämellä ja töillä rukoilewat tätä rukousta. Niin sanoo pyhä Apostoli Paawali: Älkäät salliko synnin wallita teidän kuolewaisesa ruumiisanne, niin että te häntä kuulisitta hänen hi=

moisansa, Room. 6: 12; ikäänkuin tahtoisi hän sanoa: Te saatte kyllä tuta ja kärsiä pahaa himoa, rakkautta ja taipumusta wihaan, ahneuteen, haureuteen ja muuhun senkaltaiseen, jotka tahtowat wetää teitä perkeleen waltakuntaan, se on, synteihin, josta ne tulewat itsekkin tunteen syntesä; mutta ei teidän pidä totella niitä, waan sotia, kurittaa ja kukistaa näitä wanhasta perkeleen waltakunnasta jääneitä pettäjiä, niinkuin Israelin lapset teit Jebusiitalaisille ja Amoriitalaisille, ja niin teissä enetään Jumalan waltakuntaa (joka on se oikia luwattu maa).

Mutta toiset owat siinä niin, että heillä on halu siihen, ja seuraawat kaikkea lihan, mailman, perkeleen himoja, tahtoisiwat myös, jos saisiwat, aina olla siinä. Nämät antawat sian perkeleelle ja pienentäwät ja häwittäwät Jumalan waltakuntaa. Sentähden ne kokoawat omaisuutta, rakentawat pulskasti, pyytäwät kaikkia mitä mailma woipi antaa, juurikuin he tulisiwat ijankaikkisesti olemaan täällä, eiwätkä äkkää, ettei meillä täällä ole pysywäistä kaupunkita, niinkuin pyhä Paawali sanoo Hebr. 13:14. Nämät rukoilewat tätä rukousta suulla, mutta sanowat sydämellä sitä wastaan, ja owat kuin urkupiiput, jotka ääntäwät ja soiwat wäkewästi kirkoissa, mutta joilla ei kuitenkaan ole sanoja eikä ymmärrystä. Ja kuka=

tiesi owatkin urut kuwaukset ja ilmoitukset sellaisista weisaajista ja rukoilioista.

Toinen waltakunta on Jumalan waltakunta, se on wanhurskauden ja totuuden waltakunta, josta Kristus puhuu: etsikäät ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, Matth. 6: 33. Mikä on Jumalan eli hänen waltakuntansa wanhurskaus? Se on, kun ei mitään syntiä enää ole meissään, waan kaikki jäsenemme, kaikki woimamme owat Jumalalle alammaiset ja hänen palweluksessansa, että me Paawalin kanssa saatamme sanoa: Minä elän, en sillen minä, waan Kristus elää minusa, Gal. 2: 20; Ettepä te ole teidän omanne. Sillä te oletta kalliisti ostetut: kunnioittakaat siis Jumalata teidän ruumiisanne, ja teidän hengesänne, jotka Jumalan owat, 1 Kor. 6: 19, 20. Niinkuin tahtoisi hän sanoa: Kristus on itse kauttansa ostanut teitä, sentähden teidän pitää oleman hänen omansa, ja antaman hänen elää ja hallita teissä. Mutta se tapahtuu, kun ei mikään synti hallitse meissä, waan Kristus yksin armollansa. Niinpä ei ole Jumalan waltakunta mikään muu, kun rauha, siweys, nöyryys, puhtaus, rakkaus ja kaikellainen hywä awu, ja poissaolo wihasta, kostonpyynnöstä, kiukusta, haureudesta, ja kaikesta sellaisesta.

Nyt koetelkoon kukin itsiänsä, jos hän hawaitsee olewansa taipuneen yhteen eli toiseen, niin hän saa tuta, kumpaanka waltakuntaan hän kuuluu. Nyt ei ole yhtään, joka ei löydä tykönänsä jotakin perkeleen waltakunnasta. Sentähden täytyy itsekunkin rukoilla: Lähestyköön sinun waltakuntas. Sillä Jumalan waltakunta kyllä alkaa ja kaswaa täällä, mutta toisessa elämässä tulee se täydellisesti.

Lyhykäisyydessä sanottu, niin on, lähestyköön sinun waltakuntas: Rakas Isä, älä anna meidän kauwan elää täällä, että sinun waltakuntas meissä tulisi täydellisesti, ja me kokonaan pelastettaisiin perkeleen waltakunnasta; eli, jos hywäksi näet antaa meidän wielä enemmin aikaa olla tässä maan-pakolaisuudessa, niin anna meille armosi, että meissä alkaisi ja katkiamatta lisäyntyisi sinun waltakuntas, ja perkeleen waltakunta wähentyisi ja häwiäisi.

Hawaitse nyt: Tässä asiassa on kaksi suurta eksymystä. Ensimmäinen, kun juostaan sinne ja tänne tullaksensa hurskaaksi, päästäksensä Jumalan waltakuntaan ja tullaksensa autuaaksi, yksi juoksee Roomiin, toinen pyhän Jaakopin luokse, yksi rakentaa Kappelin, toinen laittaa sitä, kolmas tätä; mutta oikiaan asiaan he eiwät tahdo sattua, se on, että sisällisesti antaa itsensä Jumalalle ja tulla hänen walta-

kuunakſenſa. Näitä tämänlaiſia ulkotöitä tehdään monta ja on kyllä kaunis warjo; mutta ſiſälliſesti ollaan kuitenkin täynnä pahaa petosta, kiukkua, wihaa, ylpeyttä, kärſimättömyyttä, haureutta, j. n. e. Näitä wastaan ſanoi Kristus, kun häneltä kyſyttiin: koska Jumalan waltakunta olis tulewa? Ei Jumalan waltaknnta tule niin, että ſe taitaisiin nähtä: Ei myös heidän pidä ſanoman: Katſo täſä, katſo siellä; ſillä katſo, Jumalan waltakunta on teidän keskellänne, Luukk. 17: 20, 21; kuin myöskin koska hän ſanoi: Jos joku teille ſanois: katſo, täſä on Kristus, taikka siellä: älkäät uskoko; ſillä ne owat wääriä Propheetaita, Matth. 24: 23, 24. Juurikuin ſanoiſi hän: jos tahdotte tietä Jumalan waltakuntaa, niin teidän ei tarwitſe ſitä hakia kaukaa eli juosta ympäri maata. Se on likellä ſinua, jos tahdot. Jaa, ſe ei ole ainoastaan likellä ſinua, waan ſinusſa. Sillä ſiweyyttä, nöyryyttä, totuutta, puhtautta ja kaikkea hywää awua (ſe on, Jumalan oikiaa waltakuntaa) ei kukaan mahda hakia maan eli meren takaa, waan ſen pitää ſydämesſä ſyntyä.

Sentähden emme rukoile näin: "Rakas Iſä, anna meidän tulla waltakuntaas", juurikuin meidän pitäiſi juosta ſen perään; waan: Sinun waltakun-

tas tulkoon meidän tykömme. Sillä Jumalan armon ja hänen waltakuntansa, kaikkein hywäin a= wuin kanssa, pitää tulla meidän tykömme, jos mei= dän on mieli sitä saada; mutta emme ikään saata tul= la sen tykö; niinkuin Kristus on tullut taiwaasta maan päälle meidän tykömme, eikä me noussect maan päältä taiwaaseen hänen tykönsä.

Toinen eksymys on se, että moni, joka rukoilee tätä rukousta, ajattelee ainoastaan sitä, että tulisi au= tuaaksi, eikä ymmärrä Jumalan waltakunnalla mi= tään muuta, kun iloa ja hekumaa taiwaassa, niinkuin he lihallisesta tunnollisuudesta woiwat ajatella, ja sen kautta he ajetaan pelkäämään helwettiä ja siis hake= maan waan omaansa ja omaa hyödytystänsä taiwaassa.

Ne eiwät tiedä, että Jumalan waltakunta ei ole muu mikään, kun olla siiwollinen, puhdas, leppiäs, hiljainen, hurskas ja täynnä kaikkea hywää awua ja armoa, niin, että Jumalalla on omansa meissä ja hän yksin on, elää ja hallittee meissä. Sitä pitäisi ensin ja ennen kaikkia anottaman. Sillä se kutsutaan olla autuas, kun Jumala hallitsee meissä ja me olem= me hänen waltakuntansa. Mutta iloa ja hekumaa ja kaikkea muuta, jota anottannee, ei pitäisi etsittämän eli rukoiltaman, eli pyyttämän, waan se kaikki tulee itsestänsä ja seuraa Jumalan waltakuntaa. Sillä

niinkuin hywää wiiniä ei saateta juoda, ilman ett'ei se itsestänsä, hakematta, tuota lysteyttä ja iloa, jota ei saateta estää: niin ja wielä enemmin, kun armo lahjat ja hywät awut (Jumalan waltakunta) tulewat täydellisiksi, täytyy ilman meidän tekemistämme, luonnollisesti ja estämättä seurata ilo, rauha ja autuus ja kaikki lysteys. Josta syystä Kristus, poiskäätäksensä wäärää ja omaa=woittoa pyytäwätä silmää, käskee meidän pyytä ja hakia, ei waltakunnan päälleseurauksia, waan itse Jumalan waltakuntaa. Mutta nämät hakewat sitä wiimmeistä ja jälkimmäistä ensiksi, ia sitä ensimmäistä he ei arwaa mikfikään, eli kkä pitäwät he sen joksikin, sen jälkimmäisen tähden, silti he ei saa kumpaakaan. He eiwät tahdo oikein sitä eellimmäistä, sentähden he ei liijon saa sitä jälkimmäistäkään.

Kolmas Rukous.

Olkoon sinun tahtos niin maasa, kuin taiwaasa.

Tämäkin rukous harjoittaa kahta asiata, joista eellimmäisessä rukouksessa on puhuttu, nimittäin se alentaa ja korottaa, tekee syntisiä ja hurskaita. Sillä näitä kahta kappaletta, judicium et justitiam, tuo=

miota ja wanhurskautta, Jumalan sana aina waikuttaa, niinkuin kirjoitettu on: Autuaat owat, jotka käskyn pitäwät; ja aina wanhurskauden tekewät, Ps. 106: 3. Tuomio (eli käsky) ei ole mikään muu, kun että ihminen tuntee, tuomitsee ja kiroaa itsensä; ja se on totinen nöyryys ja itsensä alentaminen. Wanhurskaus ei ole muu mikään, kun että ihminen, joka niin tuntee itsensä, rukoilee ja etsii armoa ja apua Jumalalta, jonka wanhurskauden kautta se silloin tulee Jumalan edessä korotetuksi.

Näitä kahta asiata tahdomme tutkistella tässä rukouksessa.

Ensiksi, me tuomitsemme itsemme ja omilla sanoilla kannamme päällemme, että olemme Jumalalle kuulemattomiat emmekä tee hänen tahtoansa. Sillä jos meidän laitamme niin olisi, että tekisimme Jumalan tahdon, niin tämä rukous ei olisi tarpeellinen. Sentähden on se hirmuista kuulla, kun me sanomme: Olkoon sinun tahtos. Sillä mikä saattaa olla hirmuisempata, kun että Jumalan tahto ei tapahdu, ja että hänen käskynsä ylönkatsotaan, jonka me tässä rukouksessa itte päällemme selkiästi tunnustamme? Sillä sen täytyy totena pysyä, ett'emme tee eli ole tehneet Jnmalan tahtoa, koska me sitä wasta rukoilemme. Sillä Jumalan silmäin edessä ei auta ulko=

kullaisuus eli muu kuljaileminen: waan niinkuin rukoillaan, niin pitää sen myös perustuksena olla toden.

Koska meidän nyt loppuumme asti pitää rukoileman tätä rukousta, niin seuraa, että meistä myös loppuumme asti todeksi näytetään ja päällenkannetaan, että olemme tottelemattomat Jumalan tahdolle. Kuka siis nyt woipi olla ylpiä ja kestää oman rukouksensa edessä, jossa hän löytää, että Jumalan, jos hän wanhurskautensa jälkeen tahtoisi menetellä hänen kanssansa, kaikella suunnalla joka silmänräpäys saattaisi tuomita ja hyljätä hänen, niinkuin tottelemattoman, oman tunnustuksensa kautta siittä wakuutetun? Näin tämä rukous waikuttaa perukselliseen nöyryyden ja Jumalan ja hänen tuomionsa pelwon, niin että ihminen tulee iloiseksi, jos se waan taitaa wälttää Jumalan tuomion ja sulasta armosta ja laupeudesta tulla warjelluksi. Tämä kutsutaan itsensä tuomitsemiseksi, lain teroittamiseksi Jumalan silmäin edessä, perukselliseksi itte päällensä kantamiseksi ja itsensä langettamiseksi; niinkuin tämäkin rukous näyttää.

Toiseksi, on se wanhurskautta, kun me näin olemme tuominneet ja langettaneet itsemme, ett'emme silloin epäile Jumalan tuomion tähden, johonka me tämän rukouksen neuwon kautta löydämme itsemme wiallisiksi, waan pakenemme Jumalan armoon, ja lu-

jasti luotamme häneen ja rukoilemme, että hän tahtoisi pelastaa meitä tottelemattomuudesta ja siitä, ett'emme tee hänen tahtoansa.

Sillä wanhurskaan Jumalan edessä on se, joka nöyrästi tunnustaa tottelemattomuutensa ja syntinsä, myös ansaitun tuomionsa, ja sentähden sydämestä rukoilee armoa eikä epäile rukouksen kuulemista. Niin opettaa Apostoli Room. 1: 17, Gal. 3: 11, ett'ei wanhurskas ihminen minkään muun, kun uskon ja luottamuksen kautta Jumalan päälle saata kestää, ja ett'ei siis hänen työnsä, waan sula Jumalan laupeuus ole hänen lohdutuksensa ja uskalluksensa.

Näe nyt, minkä kelpo kolauksen tämä rukous antaa tälle katoowaiselle, huonolle elämälle, ett'ei se ole mikään muu, kun tottelemattomuus Jumalan tahdolle, ja niin joku wissi ijankaikkisen kadotuksen tila, — että me sen tuntisimme, walitaisimme sitä, ja sydämestä rukoilisimme sen edestä. Ja joka näin oikein peräänajattelisi tätä ja niitä toisia rukouksia, hänpä totta saisi wähän halua tälle elämälle. Mutta se, jolla on halu tähän elämään, ilmoittaa, ett'ei hän ollenkaan ymmärrä Isä=meitää ja elämänsä waarallisuutta.

Mitä se tahtoo sanoa, että Jumalan tahto tapahtuu ja ei tapahdu.

Jumalan tahdon tapahtuminen, on epäilemättä ei mikään muu, kun pitää hänen käskynsä. Sillä käskyinsä kautta on hän ilmoittanut tahtonsa.

Tässä pitää nyt tiettämän, mitkä Jumalan käskyt owat, ja ne ymmärrettämän. Se on lawiata selittää. Lyhykäisyydessä sanottu, ei se ole mitään muuta, kun wanhan Aatamin kuolettamista meissä, niinkuin Pyhä Apostoli Paawali monissa kohden opettaa meitä. (Room. 6: 4, seuraaw.) Se wanha Aatami ei ole mikään muu, kun että löydämme meissä pahan taipumuksen kiukkeen, wihaan, haureuteen, ahneuteen, turhuuteen, ylpeyteen ja muuhun sellaiseen. Sillä sellaiset pahat taipumukset owat meille Aatamilta jääneet perinnöksi ja myötäsyntyneet äitin kohdusta, joista seuraawat kaikellaiset pahat työt, murha, huoruus, ryöwääminen ja niitten kaltaiset Jumalan käskyin rikkomiset, jonka tottelemattomuuden kautta Jumalan tahto ei tapahdu.

Se wanha Aatami kuoletetaan kahdella tawalla, jonka kautta Jumalan tahto tapahtuu:

Ensiksi: itse kauttamme, kun me tukahutamme ja estämme pahan taipumuksemme paastoamisella, walwomisella, rukoilemisella, työn tewolla, haureuden kukistamisella, almuilla ja ystäwällisillä palweluksilla wihollisiamme kohtaan, wihan ja wastahakoisuuden

kuolettamisella ja lyhyesti, kun kaikissa murramme oman tahtomme. Sillä jos ei ole mitään mestaria ja opettajaa, niin pitää otettaman wäari ja toteltaman sitä oppia, että koetellaan itsensä, ett'ei tehdä sitä, jota tahdotaan, ja että tehdään sitä, johon ei ole halua, waan aina tehdään wastoin tahtoansa. Sillä se pitää rohki uskottaman, että oma tahto ei ikään ole hywä, näkyköön kuinka kauniilta tahansa, joll'ei olla pakotettu ja waadittu ennen jättämään pahaa. Sillä, niinkuin sanottu on, jos meissä olisi joku hywä tahto, niin emme tarwitsisi tätä rukousta.

Ja niin pitää ihmisen totuttaman itsiänsä, että hänellä olisi yksi korkiampi-tahto omaa tahtoansa wastaan, ja ett'ei hän ikään olisi enemmin pelwon alainen, kun koska hän hawaitsee, hänessä olewan waan yhden tahdon, eikä kahta tahtoa toisiansa wastaan, ja niin totuttaman itsiänsä noudattamaan sitä korkiampaa tahtoa omaa tahtoansa wastaan. Sillä jolla on oma tahto ja joka tekee sen jälkeen, se tosin on Jumalan tahtoa wastaan. Nyt ei ole mitään, josta ihminen niin paljo pitää ja jota sen on niin wakia jättää, kun omaa tahtoa. Moni tekee suuria hywiä töitä, mutta seuraa kokonaan omaa tahtoansa ja taipumustansa, ja luulee kuitenkin, hywin olewansa, eikä tekewänsä mitään pahaa. Sillä ne päättäwät heidän

tahtonsa olewan hywän ja oikian, eiwätkä ollenkaan tarwitse tätä rukousta, owat myös ilman kaikkea Jumalan pelkoa.

Toiseksi: muitten ihmisten kautta, jotka owat meitä wastaan, ahdistawat, lewottomaksi tekewät meitä ja pyrkiwät meitä wastaan kaikissa, mitä me tahdomme, ja ei ainoastaan mitä ajallisiin lahjoihin tulee, waan myös hywissä, hengellisissä töissä, kun ne panettelewat ja hulluutena pitäwät rukoilemisemme, paastoamisemme, hywät työmme ja, lyhykäisesti, eiwät missään anna meille rauhaa. O, se on arwaamatointa, kallista! Sellaisia ahdistajia pitäisi ostaa kaikella mitä meillä on. Sillä ne, joitten kautta Jumala murtaa meidän tahtoamme, että hänen tahtonsa tapahtuisi, owat ne, jotka waikuttawat meissä tätä rukousta. Sentähden sanoo Kristus: Sowi nopiasti riitaweljes kanssa, koskas wielä hänen kanssansa tiellä olet, Matth. 5: 25; se on: meidän pitää antaa oman tahtomme mennä, ja antaa wastaanseisojamme tahdon pitää puolensa, niin meidän tahtomme tulee murretuksi. Mutta siinä, kun meidän tahtomme murretaan, tapahtuu Jumalan tahto. Sillä hänen halunsa on, että meidän tahtomme estetään ja tyhjäksi tehdään. Sentähden, jos joku panettelee sinua ja tahtoo tehdä sinua hulluksi, ei sinun

pidä tahtoa sitä wastaan, waan sanoa siihen: olkoon niin, ja antaa sen näkyä sinulle oikialta, niinkuin se myös totuudessa Jumalan edessä on oikia. Jos hän tahtoo ottaa sinulta jotakin ja tehdä sinulle wahinkota, niin anna mennä, ikäänkuin tapahtuisi sinulle siinä oikein. Sillä arwelematta on se oikein Jumalan edessä; waikka toinen tekisikkin sinulle wäärin, niin sinulle ei kuitenkaan tapahtuisi wäärin. Sillä kaikki on Jumalan, ottakoon hän sen sinulta joko pahan tahi hywän kautta, niin sinun tahtos ei pidä ponnistaa wastaan, waan sanoa: Tapahtukon sinun tahtos! Niinpä kaikissa muissakin asioissa, rumiillisissa ja hengellisissä. Joka tahtoo ottaa sinun haamees, niin sälli myös hänelle muukin waate, sanoo Kristus, Matth. 5: 40.

Mutta, sanot sinä: "Jos tämä on: tapahtukoon Jumalan tahto, kuka sitten taitaa tulla autuaaksi? Kuka woipi pitää sitä korkiaa käskyä, että hän jättää kaikki, eikä missään pidä omaa tahtoansa?" Wastaan minä: Opi siis, kuinka suuri ja tarpeellinen tämä rukous on, ja millä todella ja sydämellä sitä pitää rukoiltaman, ja kuinka paljo se on, että meidän tahtomme kuoletetaan, Jumalan tahto yksin tapahtuu. Ja niinpä täytyy sinun tunnustaa itsesi syntiseksi, joka ei woi täyttää tätä Jumalan tahtoa,

ja rukoilla apua ja armoa, että Jumala anteeksi antaisi sinulle, mitä sinä teet liika wähä, ja auttaisi sinua tekemään mitä puuttuu. Sillä se on tarpeellinen, jos Jumalan tahdon pitää tapahtuman, että meidän tahtomme pitää kadota; sillä ne owat toisiansa wastaan. Ymmärrä tämä Kristuksesta, meidän Herrastamme, kun hän yrttitarhassa pyysi taiwaallista Isäänsä, ottamaan sitä karwasta Kalkkia häneltä; niin hän sanoi: Ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon, Lukk. 22: 42. Jos Kristuksen tahdon, joka kuitenkin arwelematta aina on ollut hywä, wieläpä kaikkein paras, piti myöjätä, että Jumalan tahto tapahtuisi, kuinka siis me waiwaiset madot tahdomme komppailla meidän tahdollamme, joka kuitenkaan ei ikään ole ilman pahuutta ja olisii aina estettäwä.

Tätä ymmärtääksesi, tiedä, että meidän tahtomme kahdella tawalla on paha. Ensiksi julkisesti, aiwan peittämättä; niinkuin, koska meillä on tahto ja olemme taipuneet tekemään, mitä jokainen pahana pitää, niinkuin wihastumaan, walehtelemaan, pettämään, wahingoittamaan lähimmäistä, harjoittamaan haureutta ja muuta, joka tahto ja taipumus itsekussakin tulee ilmi, warsinkin jos häntä kiusataan siihen. Ja sitä wastaan pitää rukoiltaman, että Jumalan tahto

tapahtuisi, joka tahtoo rauhaa, totuutta, puhtautta, lanpeuutta. Toisekfi, salaa ja hywän warjon alla, niinkuin Pyhä Johannes ja Jaakoppi puhuwat Samaritaanilaisia wastaan, jotka eiwät tahtoneet wastaanottaa Jesusta: Herra, tahdotkos niin me sanomma, että tuli tulee taiwaasta, ja kadottaa heidän, Luukk. 9: 54. Ja hän wastais: et te tiedä minkäkaltaisen hengen lapset te oletta. Sillä ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta wapahtamaan.

Siitä laadusta owat kaikki ne, jotka luultun wäärydden eli tyhmydden tähden, joka tapahtuu heille itsellensä eli muille, tahtowat puskia läpi, ja niin saada tapahtumaan, mitä he eteensä ottawat, ja nostawat walitushuudon ja sanowat: "Ah, minä tarkoitin niin sydämestäni hywin; ah, minä olisiin tahtonut auttaa koko kaupungin; mutta perkele ei tahdo sallia sitä;" ja luulewat täyttäwänsä welwollisuutensa ja tekewänsä oikein, kun he wihastuwat ja käywät oudoiksi, jonka kautta he rauhattomuutta tekewät itsellensä ja muille ihmisille, ja kohta nostawat metelin siitä, että heidän hywä tahtonsa on estetty. Ja jos he katselisiwat tätä selwällä päiwällä, saisiwat he nähdä, että se oli sula warjo, ja ett'ei he sillä hywällä tahdollansa ole

muuta hakeneet, kun omaa hyödytystä eli kunniaa, eli omaa tahtoansa ja omaa mielensä wapautta. Sillä ei ole mahdollista, että hywä tahto, jos se muutoin on todella hywä, wihastuu eli on tytymätöin, jos se estetään.

Ja ota waari siitä: se on selwä merkki pahasta tahdosta, kun se ei woi kärsiä, että häntä estetään. Kärsimättömyys on juuri se hedelmä, josta sinun pitää tuta kauniilta näkywä, wäärä, petollinen hywä tahto. Sillä perinpohjaisesti hywä tahto, koska sitä estetään, sanoo näin: "Ah, Jumala! minä ajattelin, tämän olewan hywää; mutta jos ei sen niin pidä oleman, niin olen minä tytywäiwäinen, tapahtukoon sinun tahtos." Sillä, missä tytymättömyys ja kärsimättömyys on, siinä ei ole mitään hywää, näkyköön kuinka hywältä tahansa.

Ilman näitä kahta pahaa tahtoa, on yksi oikia, hywä tahto; sen ei liijon pidä tapahtuman; niinkuin Dawidin oli, kun hän tahtoi Jumalalle raketa Tempelin, ja Jumala kiiti häntä siitä, mutta ei kuitenkaan tahtonut, sen tapahtua, 2 Sam. 7; samate, kuin Kristuksen tahto yrttitarhassa, koska hän rukoile itseltänsä pois Kalkin, ja tämän hywäntahdon täytyi kuitenkin antaa jälkeen, Lukk. 22. Jos sinä siis saattaisit kääntää koko mailman, herättää kuolleita,

wiedä ittesi ja kaikki ihmiset taiwaasteen ja tehdä kaikkia ihmettöitä, niin sinun ei kuitenkaan pitäisi tahtoa mitään sellaista, jos et sinä olisi wetänyt Jumalan tahdon etupäähän, ja antanut sen alle tämän sinun tahtosi ja mitättömäksi tehnyt tahtosi ja sanonut: "Minun Jumalani, se ja se näkyy minulle hywältä; jos se kelpaa sinulle, niin tapahtukoon; jos ei se kelpaa sinulle, niin jääköön tekemättä."

Ja tämän hywän tahdon Jumala pyhissänsä alwan usein murtaa, ett'ei hywän warjon alla, wäärä, petollinen ja paha-hywä tahto mahtaisi sisälle kiertyä; myöskin että opittasiin, meidän tahtomme, jos se olisi kuinkakin hywä, olewan määrättömästi halwemman, kuin Jumalan tahto on. Sentähden pitää oikeutta myöten halwan hywän tahdon pacta, wieläpä alammaisesti mitättömäksi tehtämän, Jumalan määrättömän hywän tahdon suhteen. Kolmanneksi, pitää hywä tahto meissä estettämän senkin wuoksi, että se parantuisi. Sillä totta Jumala estää hywää tahto ainoastaan sentähden, että se tulisi paremmaksi. Mutta silloin se tulee paremmaksi, kun se tulee Jumalalliselle tahdolle alammaiseksi ja yhtä pitäwäiseksi sen kanssa; (jolta se estetään), siksi, kun ihminen tulee kokonaan alammaiseksi, irtanaiseksi, tahdottomaksi, eikä enään tiedä muuta, kun odottaa Jumalan tahtoa.

Katso, tämä kutsutaan totiseksi kuuliaisuudeksi, joka walitettawasti! meidän aikonamme on aiwan tuntematoin. Nyt tulewat ne keliwottomat lipilaarit, jotka owat lorunneet koko kristikunnan täyteen ja opillansa wietelleet waiwaisia ihmisiä, huutawat wäkewästi saarnastuolilta, kuinka pitää olla ja tehdä hywää tahtoa, hywää tarkoitusta, hywää aikomusta, ja kun se on tehty, niin ne owat suruttomat ja silloin on kaikki hywää, mitä he tekewät. Jolla opilla ne tekewät ainoastaan omatahtosia, itsepäisiä ihmisiä, rohkioita ja suruttomia henkejä, jotka aina ottelewat Jumalan tahtoa wastaan, eiwätkä tahdo omaa tahtoansa murtaa eli allenantaa. Sillä ne sen siksi pitäwät, että heidän mielimisensä on hywä ja pitää tapahtua, ja että se, joka pyrkii sitä wastaan, on perkeleeltä ja ei Jumalasta. Katso, näin kaswaa ja tulee esiin susia lammasten waatetten alta, Matth. 7: 15, ylpiöitä pyhiä ja kaikkein waarallisimpia ihmisiä maan päällä. Siitä se tulee, että ne ottelewat, riitelewät, sotiwat, yksi Pispa toista wastaan, yksi Kirkko toista wastaan, Papit, Munkit, Nunnat, — ja että jokapaikassa on rauhattomuus; ja kuitenkin sanowat kaikki erityiset seurat heillänsä olewan hywän tahdon, oikian tarkoituksen, Jumalallisen aikomuksen, ja harjoittawat niin, Jumalalle kiitokseksi ja kunniaksi, paljaita perkeleellisiä töitä.

Mutta näitä pitäisi oikeutta=myöten opettaa ah=keroitsemaan ja noudattamaan Jumalata pelkääwäistä tahtoa, eikä ollenkaan luottamaan omaan tahtoonsa ja mieleensä, waan nakkaamaan kauwas itsestänsä se kirottu häwyttömyys, että luullaan saattawansa pitää tahi tehdä hywää tahtoa eli tarkoitusta. Sillä kysy=mättä pitää epäiltämän sitä, että kellään olisi eli ku=kaan saattaisi tehdä hywää tahtoa, hywää mieltä, hy=wää aikomusta. Sillä, niinkuin minä olen sanonut, on siinä wasta hywä tahto, jossa ei mitään tahtoa ole. Sillä kussa ei mitään tahtoa ole, siinä on yksin Ju=malan tahto kaikkein paras. Sentähden sellaiset kie=lilakkarit wähän tietäwät, mikä paha eli hywä tahto on, ja mennä suikowat rahki matkaan ja sillä tekewät, että me suulla sanomme: Tapahtukoon sinun tah=tos; mutta sydämellä: Tapahtukoon minun tah=toni, ja niin pilkkaamme Jumalata ja itsiämme.

Mutta, sanotaan, onhan Jumala antanut meille wapaan tahdon! Wastaus: Joo — totisesti, hän on antanut sinulle wapaan tahdon; miksi sinä siis tahdot tehdä sen omaksi tahdoksesi, etkä anna sen olla wa=paana? Jos sinä teet sillä, mitä sinä tahdot, niin se ei ole wapaa, waan omasi. Mutta Jumala ei ole sinulle eikä yhdellenkään muulle antanut omaa tahtoa; sillä oma tahto tulee perkeleeltä ja Aatamilta. Ne

owat tehneet omaksensa sen wapaan tahdon, jonka he owat saaneet Jumalalta. Sillä wapaa tahto on se, joka ei tahdo mitään omaa, waan katsoo yksin Jumalan tahtoa, jonka kautta se silloin, ilman mihinkään muuhun tarttumatta eli missään rippumatta, myös pysyy wapaana.

Sowitus.

Nyt sinä näet, että Jumala käskee meidän tässä rukouksessa rukoilla itsiämme wastaan; jonka ohessa hän opettaa meitä, ett'ei meillä ole yhtään suurempaa wihollista, kun itse olemma. Sillä meidän tahtomme on se suurin paha meissä, ja sitä wastaan meidän pitää rukoilla: "O Isä, älä anna minun langeta siihen, että jotakin tapahtuisi minun tahtoni jälkeen; murra minun tahtoni, estä minun tahtoni; käyköön minulle kuinka tahansa, ainoastaan minulle ei käy minun, waan yksin sinun tahtos jälkeen. Sillä niin se on taiwaassa, siellä ei ole yhtään omaa tahtoa; olkoon maankin päällä niin." Sellainen rukous eli tunnustus tekee luonnolle oikeen pahaa; sillä oma tahto on kaikkein syrwin ja suurin paha meissä, ja meille ei ole mikään rakkaampi, kun oma tahto.

Sentähden ei tässä rukouksessa haeta mitään muuta, kun ristiä, waiwaa, wastoinkäymistä ja kaikellaista

kärsimistä, joka kelpaa meidän tahtoamme häwittämään. Senpätähden, jos omatahtoiset ihmiset oikein ajattelesiwat perään, mitenkä he rukoilewat kaikkea tahtoansa wastaan, niin heitä iljettäisi rukous eli pelkäisiwät he sitä.

Pankaamme nyt yhteen nämät kolme ensimmäistä rukousta. Ensimmäinen on, että Jumalan nimi meissä kunnioitettaisiin, ja hänen kunniansa ja kiitoksensa olisi meissä. Mutta siihen ei kukaan tule, jos ei hän ole hurskas ja Jumalan waltakunnassa. Sillä kuolleet ja syntiset ei saata ylistää Jumalata, niinkuin Daawidi sanoo, Ps. 6: 6. Nyt ei saata kukaan olla hurskas, ell'ei hän ole wapa synneistä. Synneistä päästään wapaaksi, koska meidän tahtomme tulee häwitetyksi ja Jumalan tahto yksin on meissä. Sillä jos tahto, joka on pää ja ylimmäinen kaikista jäsenistä, ei enään ole meidän ja paha, niin kaikki jäsenet eiwät myös ole meidän ja pahat. Sentähden tarttuu tämä rukous pahuutta päähän, se on, ei käteen eli jalkaan, waan meidän tahtoomme, joka on pahuuden pää, se oikia pääkonna.

Neljäs Rukous.

Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

Tähänasti olemme käyttäneet sanaa: sinun; nyt me edespäin sanomme: meille, meidän, meitä, me. Tähän tahdomme etsiä syytä. Kun Jumala kuulee meitä niissä kolmessa ensimmäisessä rukouksessa ja pyhittää nimensä meissä, niin hän pance meitä waltakuntaansa ja wuodattaa meihin armonsa, joka alkaa tehdä meitä hurskaiksi. Sama armo alkaa pian tehdä Jumalan tahtoa; silloin se kohtaa wastahakoisen Aaatamin, niinkuin Pyhä Paawali walittaa, Rom. 7: 19, 20, ett'ei hän tee, mitä hän halulla tahtoisi. Sillä oma tahto, Aatamista peräsin, pyrkii kaikilla jäsenillä hywää taipumusta wastaan. Silloin huutaa armo sydämessä Jumalan tykö samaa Aatamia wastaan ja sanoo: Tapahtukoon sinun tahtos. Sillä ihminen tuntee olewansa raskaasti rasitetun itseltänsä.

Kun nyt Jumala kuulee tämän huudon, niin hän tahtoo tulla hywälle armollensa awuksi ja enätä, mitä hän on alkanut, nimittäin waltakuntaansa, ja asettaa itsensä todella ja woimalla pääpettäjätä, sitä wanhaa Aatamia wastaan, tekee sille kaikkia wahinkota, estää kaikkia sen yrityksiä, sowaisee ja häwäisee sitä jokapaikassa. Se tapahtuu, kun hän lähettää meille kaikellaisia kärsimisiä ja waiwoja. Ja siihen täytyy pahain kielten, pahain, uskottomain ihmisten ja, jos ei ihmisistä ole kyllä, itse perkeleittenki olla

awulliset, — että meidän tahtomme kaikkein pahain taipumustensa kanssa kuoletettaisiin, ja Jumalan tahto tapahtuisi niin, että armo omistaa waltakunnan, ja yksin Jumalan kiitos ja kunnia siinä pysyy.

Kun tämä nyt näin tapahtuu, niin ihminen on suuressa ahingossa ja tuskassa, eikä usko mitään niin wähän, kun, että tämän menon kautta, Jumalan tahto tapahtuu; waan hän luulee, olewansa hyljätyn ja jätetyn perkeleitten ja pahain ihmisten waltaan, ett'ei enää ole yhtään Jumalaa taiwaassa, joka tahtoo tuta eli kuulla häntä. Näe tässä sielun oikiaa nälkää ja janoa; kas', silloin se haluaa lohdutusta ja apua, ja tämä nälkä on warsin paljoa waikiampi ruumiillista nälkää. Ja silloin alkaa tämä meidän, että me pyydämme tarwettamme ja sanomme: Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

Mutta kuinka se tapahtuu?

Jumala on maan päälle jättänyt meille paljo onnettomuutta, ja siihen siwulle ei muuta lohdutusta, kun pyhän sanansa; niinkuin Kristus on lupannut meille: Minussa on teillä rauha. Mailmassa on teillä tuska, Joh. 16: 33. Sentähden, se joka siihen tytyy, että Jumalan waltakunta häneen tulee ja Jumalan tahto tapahtuu, älköön waan paljo wär-

sätelkö, älköön waan kierrosteitä kulkeko; tästä ei tule muuta: Jumalan tahto tapahtuu, kun sinun tahtos ei tapahdu, se on, jota enemmin sinulla on wastoinkäymistä, sitä enemmin tapahtuu Jumalan tahto, warsinkin kuolemassa. Se on jo päätetty eikä tule keneltäkään muutetuksi, että mailmassa on tuska, Kristuksessa meidän rauhamme.

Tässä ahingossa nyt pahat ja hywät erkanewat toisistansa.

Ne pahat, jotka pian lankiawat armosta ja Jumalan aljetusta waltakunnasta, eiwät ymmärrä Jumalan tahtoa, eiwät liijon tiedä, mitä sellainen ahinko hyödyttää eli kuinka heidän sen alla pitää käyttämän itsensä. Sentähden ne palaawat takasin omaan tahtoonsa, ja heittäwät pois armon, juurikuin huonot watsat, jotka ei woi ruokaa sietää. Muutamat lankiawat kärsimättömyyteen, sadattelewat, kiroilewat, pilkkaawat ja tulewat warsin hurjiksi. Toiset juoksewat sinne tänne, hakewat ihmisiltä lohdutusta ja neuwoa ainoastaan päästäksensä onnettomuudestansa ja woittaaksensa ja maahan lyödäksensä wastaanseisojansa; lyhyesti, ne owat itse auttajansa ja wapahtajansa, eiwätkä odota siksi, että Jumala heitä wapahtaisi rististä. Nämät kaikki tekewät itsellensä sanomattoman wahingon sillä, että, — kun Jumala oli hätyyttänyt heitä, kuolettaaksensa heidän tahtoansa ja heissä wal-

mistaakseusa armo-waltakuntaansa, heissä rakentaaksensa nimensä kunniaa, saadaksensa tahtoansa heihin, — he eiwät tahdo kärsiä hänen jumalallista, hywäntekewäistä kättänsä, waan lankiawat takaisin ja pitäwät tahtonsa, sen wanhan pettäjän. Jaa, juurikuin Juutalaiset, päästäwät he pahantekiän Barraban irti ja tappawat Jumalan armon, Jumalan wiattomän Pojan, joka heissä oli ruwennut kaswamaan. Tällä tawalla puhutaan niistä Ps. 78: 10, Ps. 106: 13.: Ne eiwät tahtoneet kärsiä, mitä Jumala ajatteli tehdä heidän kanssansa.

Ne hurskaat, ne owat wiisaat, ymmärtäwät hywin, mihinkä Jumalan tahto, se on, kaikkinainen onnettomuus, kelpaa; tietäwät myös hywin, kuinka heidän pitää siinä tehdä ja sen alla menetellä. Sillä he tietäwät, ett'ei wielä koskaan ole yksikään wihollinen tullut takasin ajetuksi pakenewalta. Sentähden ei liijon saateta woittaa mitään kärsimistä eli ahinkota, eli kuolemata kärsimättömyydellä, ja sillä että paetaan eli haetaan lohdutusta, waan ainoastaan sen kautta, että seisotaan lujasti rauhassa ja kestetään, wieläpä, hywällä mielelläkin mennään onnettomuutta ja kuolemata kohden. Sillä tosin on sananlasku: "Joka helwettiä pelkkää, se sinne joutuu." Niin, joka pelkää kuolemata, se nieltään kuolemalta ijankaikkisesti. Joka pelkää kärsimistä, se tulee woitetuksi. Pelko ei

tee mitään hywää; sentähden on tarpeellinen olla urhoollinen ja sydämmikkö kaikessa ja seis'ta lujana.

Mutta kuka taitaa sen?

Sen opettaa tämä rukous sinulle, mistä sinun pitää hakia lohdutus ja laittaa rauha tähän tuskaan. Sinun pitää sanoa: O Isä, anna meille meidän jokapäiwäinen leipämme, se on: O Isä, lohduta ja wahwista minua kärsiwäistä, köyhää ihmistä sinun jumalallisella sanallas. Minä en tahdo kärsiä sinun kättäs, ja se on minulle kuitenkin kadotukseksi, jos en minä sitä kärsi; sentähden wahwista minua, minun Isäni, ett'en minä meuettäisi urhoollisuuttani. Niin tahtoo Jumala, ett'emme hänen tahtonsa alla, se on, kärsimisemme alla, juoksisi tiehemme eli katsoisi minkään muun päälle, kun hänen päällensä; ei pyytäin siitä pelastettaa (sillä se olisi wahinko ja estet Jumalan tahdolle ja meidän hyödytyksellemme), waan tulla wahwistetuiksi kestämään sitä tahtoa. Sillä se on tosi, ettei kukaan woi pelwotta kärsiä eli kuolla (jota Jumala kuitenkin tahtoo), jollei hän tule wahwistetuksi siihen. Niin ei myös yksikään luontokappale wahwista siihen; jaa, kaikki luontokappaleet, ja warsinkin ihminen, jos niiltä haetaan lohdutusta ja woimaa, tekewät enemmin pelkuriksi ja pehmiäksi. Sentähden pitää Jumalan sanan yksin, eli meidän jokapäiwäisen leipämme, wahwistaa meitä,

niinkuin hän sanoo Esaian kautta: Herra, Herra annoi minulle oppeneen kielen, taitaaksensi, puhua wäsyneille ajallansa, Es. 50: 4; ja muualla: Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja oletta raskautetut, ja minä tahdon teitä wirwoittaa, Matth. 11: 28; Herra, wahwista minua sinun sanas jälkeen, Ps. 119: 28; Minä odotan Herraa: minun sieluni odottaa, ja minä toiwon hänen sanansa päälle, Ps. 130: 5. Ja tätä oppia on koko Raamattu täynnä, täynnä, yltäkyllin.

Mutta koska ja kenen kautta sana tulee meille?

Se tulee kahdella tawalla. Ensiksi jonkun ihmisen kautta, koska Jumala saarnan kautta kirkossa eli muutoin jonkun muun kautta antaa kuulla lohduullisen sanan, joka wahwistaa, niin ole sydämikkö. Sillä niin soipi totisesti Jumalan sana sydämessä, koska se oikein tulee. Sentähden pitäisi sairasten ja kuolewaisttn ihmisten tyköä ajaa pois kauwas waimot ja kaikki akallinen loru-puhet, jotka sanowat: "Rakas Waari, rakas Hannu, ei wielä ole mitään hätää, kyllä te wielä tuletta terweeksi, onnelliseksi ja rikkaaksi." Niillä sanoilla tehdään arkoja, pehmiöitä, heikkoja sydämiä, kun sitä wastaan Jumalan sanassa on kirjoitettu: Leipä wahwistaa ihmisen sydämen, Ps. 104: 15. Sentäsden minä sanon takasin: "Ra-

kas Waari, pitäkää itse teidän pilaunut wellinne, minä odotan sitä jokapäiwäistä leipää, joka wahwistaisi minua." Niin pitäisi waan rohki wahwistettaman sairaita kuolemaan ja kehoitettaman kärsiwäisiä enemmin kärsimään. Ja jos ne sanoisiwat, ett'eiwät woi sitä, niin pantaneen niitten eteen tämä rukous, että ne sitä pyytäisiwät Jumalalta; sillä hän tahtoo, meitä sitä häneltä pyytämään.

Toiseksi, itse Jumalan kautta, niinkuin koska Jumala kärsiwäiseen ihmiseen wuodattaa sanansa, tehdäksensä sitä wäkewäksi kestämään kaikkia. Sillä Jumalan sana on kaikki woipaa, Room. 1: 16.

Mutta mikä on kuitenkin tämä sana, koska monta Jumalan sanaa löytyy?

Wastaus: Sitä ei saata kukaan wakuudella sanoa. Sillä niinkuin meidän puutoksemme ja kärsimisimme owat moninaiset, niin owat myös Jumalan sanat moninaiset. Sillä eri sana on julistettawa peljästyneille, ja eri kowa sydämisille. Ne jälkimmäiset owat peljätettäwät, ne eellimmäiset wahwistettawat. Mutta koska me nyt puhumme niistä, joissa Jumalan tahto tapahtuu, se on, niistä, jotka owat kärsimisessä ja hädässä, niin owat ne sanat otettawat, jotka wahwistawat; niinkuin Paawali tekee, Hebr. 12: 1, seuraaw. Mutta, kun se ei ole ihmisten wallassa, waan yksin Jumalan kädessä, että hedelmällisesti puhua Juma=

lan sanaa, eli saada sitä sydämeen sattumaan; niin on tarpeellinen rukoilla, että hän itse antaisi meille sen pyhän sanan, itse kauttansa eli jonkuu muun ihmisen kautta.

Nyt on kyllä tosi, että se, joka ei wielä ikään ole koeteltu kärsimisessä, eikä ole tuntenut Jumalan sanan woimaa, kuinka wäkewätä se on wahwistamaan, ei tiedä ollenkaan, mitä tämä rukous sisällänsä pitää; ei se saata maistuakkaan hänelle. Sillä hän on tuntenut ja maistanut ainoastaan luontokappalten ja oman lohdutuksen ja awun, eikä ole wielä ikään täydellisesti läpikulkenut mitään kärsimistä, elikkä joutunut lohduttomaksi.

Nyt me tahdomme tutkistella joka sanaa erittäin ja etsiä tämän rukouksen perusymmärrystä; sillä tämä on sywä rukous.

Se ensimmäinen on: Meidän.

Se ilmoittaa, ett'emme erinomattain pyydä sitä taiwallista leipää, jota pakanatkin syöwät ja Jumala pyytämättä antaa kaikille ihmisille; waan meidän leipäämme, joka kuuluu meille, niinkuin taiwaallisen Isän lapsille. Sentähden emme rukoile, niinkuin maallista, waan niinkuin taiwaallista, hengellistä Isää, ei jostakin maallisesta, waan taiwaallisesta, hengellisestä leiwästä, joka on meidän ja meille taiwaallisille lapsille määrytty ja meille tarpeellinen. Muu=

kwin se olisi ollut tarpeetoin sanoa: Meidän jokapäiwäinen leipämme. Sillä ruumiillinen leipä olisi kyllä merkitty sillä sanalla: "Anna meille tänäpäiwänä se jokapäiwäinen leipä." Mutta Jumala tahtoo opettaa lapsiansa enemmin huolta pitämään sielun ruuasta; jaa, hän kieltää heitä murehtimasta, mitä heidän ruumiillisesti pitää syödä eli juoda.

Se toinen on: Jokapäiwäinen.

Sanaa jokapäiwäinen Greikan kielessä on monella tawalla selitetty. Muutamat sanowat, sen merkitsewän ylönluonnollista leipää; muutamat, uloswalittua ja erinomaista leipää: muutamat, Hebreean ja Latinan kielen jälkeen, huomenpäiwäistä leipää. Tämä moninaisuus ei mahtane ketään willitä, sillä ymmärrys on kuitenkin sama, jos waan tämän leiwän laatu ja luonto oikein selitetään.

Ensiksi se kutsutaan ylönluonnolliseksi leiwäksi sentähden, että Jumalan sana ei ruoki ihmistä ruumiin puolesta ja luonnollisella tawalla sen kuolewaisessa tilassa; waan se ruokkii sitä kuolemattomaan ylönluonnolliseen, ja ijankaikkiseen, paljo korkeampaan oloon, kun tämä olo onkaan; niinkuin Kristus sanoo: Se kuin tästä leiwästä syö, hän elää ijankaikkisesti, Joh. 6: 51, 58. Sentähden se tahtoo sanoa: Isä, anna meille se ylönluonnollinen, kuolematoin, ijankaikkinen leipä.

Toiseksi kutsutaan se uloswalituksi, makiaksi, erinomaiseksi leiwäksi, täytetyksi ilolla ja hywällä maulla; niinkuin taiwaan leiwästä on kirjoitettu, että se oli jokaitselle hänen makunsa jälkeen, Wiis. kirj. 16: 20. Niin on meidän taiwaallinen leipämme paljo kalliimpi ja makiampi, erinomaisempi ja täytteläisempi kaikkea hywää awua ja armoa, kun luonnollinen leipä. Myös mahdettanee uloswalitulla leiwällä ymmärrettää, että se on eroitettu, omituinen, ja Jumalan lapsille yksinänsä määrätty ja annettu. Sillä se kutsutaan myös egregius, peculiaris, proprius, s. o. erinomaiseksi, erityiseksi, omituiseksi, niinkuin Apostoli sanoo, Hebr. 13: 10, että meillä on eri Alttari, josta ei ole kenenkään, kun meidän yksin, lupaa syödä, ja että meillä siis on erityinen, oma leipä.

Kolmanneksi, Hebreean kielen mukaan, huomenpäiwäiseksi leiwäksi. Nyt on Hebreean kielellä se laatu, että juuri se, jonka me kutsumme jokapäiwäiseksi, kutsutaan sillä kielellä huomenpäiwäiseksi. Sillä jokapäiwäiseksi me kutsumme sen, kun jokapäiwä on käsillä ja warulla, waikka ei sitä yhtenään pidellä; niinkuin sanotaan: Sitä eli sitä pitää minun saada tänäpäiwänä eli huomenna ja jokapäiwä, ilman että tietä, milloinka minä sitä tarwinnen. Sama ymmärrys on Hebreean sanalla cras eli

crastinum, huomenna: niinkuin Jaakoppi sanoo Laabanille: Respondebit mihi cras justitia mea; se on: Niin minun wanhurskauteni on todistapa tästedes minusta, se on, tänäpäiwänä eli huomenna, eli kun aika tulee, 1 Mos. 30: 33.

Nyt on tarkoitus se, että me rukoilemme Jumalata antamaan meille sitä ylönluonnollista, meidän erityistä, omituista, jokapäiwäistä leipäämme, sillä tawalla jokapäiwäistä, että se on meillä käsillä, warulla, kun hätä ja kärsiminen (joita meidän jokapäiwä pitää odottaa) tulewat, ja wahwistamme itsemme sillä, ett'ei ne tietämättä tulisi meidän päällemme ja me sen puutoksesta tulisi pelkureiksi, näännyisi ja kuolisi ijankaikkisesti.

Merkitse tässä, kuinka meidän kristittyin pitäisi olla rikkaita ja suuriwaraisia tästä leiwästä, ja olla niin harjaantuneita ja oppineita, että meillä jokapäiwä, itsellemme ja muille ihmisille wahwistukseksi kaikissa kiusauksissa, olisi Jumalan sanaa käsillä; niinkuin me hywäin pyhäin Isäin Epistolista näemme, niitten kin tehneen. Mutta se on oma syymme: ett'emme rukoile Jumalata, sentähden meillä ei olekkaan mitään. Senpätähden meillä täytyykin olla oppimattomia Pispoja, Pappeja, Munkkeja, jotka ei saata antaa meille mitään; niin me hurjina mennä tohotamme ja teemme pahan pahemmaksi, ja wihaamme, panettelemme

ja ylönkatsomme niitä. Katso siihen wiepi meitä Jumalan wiha; sentähden pitäisi tätä rukousta oikein tutkittaman. Sillä siinä opettaa meitä Jumala rukoilemaan kaikkein hengellisten Esimiesten edestä, warsinkin niitten edestä, joittenka pitäisi ilmoittaa meille Jumalan sanaa. Sillä sitä ei anneta niille, jos emme ole mahdolliset ja rukoile sitä Jumalalta. Sentähden, kun sinä näet oppimattomia ja taitamattomia Piispoja, Pappeja ja Munkkeja, niin sinun ei pidä sadatella, tuomita eli panetella niitä, waan pitää niitä ainoastaan julmina, Jumalalta lähetettynä, waiwana, jolla hän rankaisee sinua ja meitä kaikkia, sen wuoksi, ett'emme ole rukoilleet Isä-meitää ja pyytäneet Jumalalta meidän jokapäiwäistä leipäämme. Sillä jos me oikein rukoilisimme Isä-meitää ja jokapäiwäistä leipää, niin Jumala kyllä kuulisi meitä ja antaisi meille hywiä, taitawia, oppineita Esimiehiä. Syy on paljo enemmin meidän, kun niitten. Mutta nyt löytään ihmisiä, joita Jumala niin kowin waiwaa ja paaduttaa, ett'ei he ainoastaan ole tietämätöinnä siitä, että ne oppimattomat Papit owat heille waiwaksi, waan wielä löytäwät hupansa siitä, että ylönkatsoa niitä, ja leikitellä sillä suurella, Jumalalta lähetetyllä, waiwalla, ehkä niitten pitäisi itkiä werta, jos saattaisiwat, siitä syystä, että Jumala panee meidän päällemme niin ankaran, raskan waiwan.

Sillä se sinun pitää tietää, ett'ei Jumala wielä ikään ole kowemmasti rankaissunut mailmaa, kun sokioilla, oppimattomilla Haltijoilla, joittenka kautta Jumalan sana ja meidän leipämme meiltä pidetään ja me häwitetään. Anna Turkilaisten olla Turkkilaisia; tämä waiwa on suurempi. Woi meitä, ett'emme tunne ja rukoile sitä pois!

Sitä wastaan ei Jumala ikään ole ollut armollisempi mailmalle, kun koska hän on antanut oppineita ja näkewiä Esimiehiä, joittenka kautta hänen sanansa on runsaasti ja jokapäiwä tullut saatetuksi juoksuun. Sillä Kristikunta ja jokainen Kristillinen sielu on syntynyt Jumalan sanassa ja sanasta. Sentähden pitää sitä myös tällä elättää, ylöspitää ja suojella, elikkä täytyy sen häwenemän paljo surkiammasti, kun ruumis häwiää, jos siltä puuttuu leipää.

Kolmas sana on: Leipä.

Jumalan sanalla on Raamatussa monta nimeä, lukemattomain hywäin awuinsa ja töittensä suhteen; sillä se on todesta kaikki ja kaikkiwoipa. Se kutsutaan hengelliseksi miekaksi, silti kun sillä soditaan perkelettä ja kaikkia hengellisiä wihollisia wastaan. Se kutsutaan kyntiläksi, warhaiseksi ja hiljaiseksi saateeksi, taiwaalliseksi kasteeksi, kullaksi, hopiaksi, lääkitykseksi, puwuksi, kaunistukseksi, j. n. e. Niin se myös kutsu-

taan leiwäksi sentähden, että sielu siitä tulee rawistuksi, wahwistetuksi, isoksi ja hywin ruokituksi. Ja tässä ei pidä ymmärrettämän ainoastaan paljasta leipää. Sillä samalla tawalla kuin Raamattu ruumillisella leiwällä merkitsee kaikellaista ruumiin ruokaa, olkoon kuinka kallista tahansa; niin merkitään myös hengellisellä leiwällä kaikki sielun ruoka, joka on lukemattomista lajeista. Sillä maan päällä on monellaisia sieluja, ja kullakin erittäisesti ei ole aina samat tarpeet ja sama taito, ja kuitenkin antaa Jumalan sana kaikille yhteisesti ja erittäin, mitä ne tarwittewat, wieläpä, paljo enemminkin. Sillä jos kaikkein Kuningasten ruoka, joita ikään on ollut ja saattaa olla, olisi yhdellä paikalla koolla, niin siitä ei kuitenkaan pienintäkään saatettaisi werrata wähimpään Jumalan sanaan. Sentähden Herra Kristus Ewankeliumissa kutsuu sen suureksi ehtoolliseksi, Luukk. 14: 16, ja Esaian kautta lihawaksi pidoksi, Es. 25: 6.

Mikä on nyt leipä eli Jumalan sana?

Leipä, sana ja rawinto ei ole mikään muu, kun Jesus Kristus, meidän Herramme itse, niinkuin hän sanoo: Minä olen se eläwä leipä, joka taiwaasta tuli alas: eläwäksi tekemään maailmaa, Joh. 6: 51. Sentähden älköön kukaan antako sanoilla eli ulko muodolla eksyttää itsiänsä. Kaikki saar-

nat ja opit, jotka ei tuo meille eiwätkä aseta Jesusta Kristusta meidän eteemme, eiwät ole jokapäiwäinen leipä ja meidän sieluimme rawinto; eiwät liijon woi auttaa missään tarpeessa eli ahdistuksessa.

Neljäs sana on: Anna.

Leipää, Jesusta Kristusta, ei kenelläkään saata olla, ei lukemisen, eli kuulemisen, eli kysymisen, eli hakemisen kautta, itsestänsä. Sillä Kristuksen tuntemiseen owat kaikki kirjat liika wähät, kaikki opettajat liika halwat, kaikki järki liika heikko; mutta Isän itse pitää ilmoittaa hänen ja antaa hänen meille, niinkuin hän sanoo: Ei taida kengään minun tyköni tulla, ellei Isä, joka minun lähetti, wedä häntä; Joh. 6: 44. Ei taida kengään tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni, w. 65. Se on Propheetaissa kirjoitettu: heidän pitää kaikki Jumalalta opetetuksi tuleman. Sentähden jokainen kuin sen on Isältä kuullut ja oppenut, hän tulee minun tyköni, w. 45. Sentähden hän opettaa meille, että meidän pitää rukoilla sitä autuaallista leipää: Anna meille tänäpänä.

Nyt annetaan meille Kristus, meidän leipämme, kahdella tawalla.

Ensiksi, ulkonaisesti, ihmisten kautta, niinkuin Pappein ja Opettajain kautta. Ja sekin tapah-

tuu kahdella tawalla: Ensiksi, Sanan kautta, toiseksi, Sakramentin kautta. Siitä olisi paljo sanomista. Lyhykäisesti, se on suuri armo, kussa Jumala antaa saarnata ja opettaa Kristusta; ehk'ei missään pitäisi toisin olla, kun että Kristusta saarnattaisiin ja tätä jokapäiwäistä leipää jaettaisiin.

Sakramentissä saadan Kristus; mutta se olisi aiwan mitätöintä, jos ei häntä myös jaeta Sanan kautta. Sillä sana tuopi Kristuksen kansan sekaan ja tekee hänen tutuksi heidän sydämmissänsä, jota he Sakramentissä ei ikään ymmärtäisi. Sentähden on se onnetointa menoa meidän aikonamme, että pidetään monta messua ja waan kiirehditään laittamaan messuja, mutta se paras, jonkatähden messut owat laitetut, se on, saarna, jääpi walitettawasti pois; niinkuin Kristus sanoo ja käskee: Se tehkäät minun muistoksseni, Luuk. 22: 19, 1 Kor. 11: 24, 25. Ja jos wielä saarnataankin, niin on messu Kristuksesta, mutta saarna Didrik Beernistä eli joku muu satu. Siitä syystä Jumala waiwaa meitä, ett'emme rukoile jokapäiwäistä leipää, ja joutuu wiimmein se korkia-arwoinen Sakramentti ei ainoastaan turhaan, hedelmättömään pitoon, waan myös ylönkatseseen. Sillä mitä auttaa, että se on käsillä, ja että leipä on meille walmistettu, kun sitä ei anneta meille, emmekä saata nauttia sitä? Se käypi samalla tawalla, kun jos kallis atria olisi

walmistettu, ja ei olisi ketään, joka jakaisi leipää, kantaisi eteen ruokaa, eli laskisi juomaa, waan niitten pitäisi rawita itsensä hajulla eli näwöllä. Sentähden pitäisi saarnattaman yksin Kristuksesta, osotettaman kaikki häneesseen, ja kaikissa kirjoissa näytettämän häntä, mitä warten hän on tullut, mitä hän on antanut meille, kuinka meidän tulee uskoa hänen päällensä ja kohdella häntä, että kanssa niin Sanan kautta käsittäisi ja tuntisi Kristuksen, eikä niin köykäisiksi tulisi messusta, ett'ei he tunne Kristusta eli itsiänsä.

Toiseksi, sisällisesti, Jumalan oman opetuksen kautta. Ja sen pitää olla yhdessä ulkonaisen kanssa, muutoin on ulkonainenkin turha. Mutta jos ulkonainen käypi oikein, niin sisällinen ei jää pois. Jumala ei ikään anna sanansa jäädä hedelmättä; hän on siinä saapuwilla ja opettaa itse sisällisesti, mitä hän Papin kautta ulkonaisesti antaa; niinkuin hän sanoo Esaian kautta: Niinkuin sade ja lumi tulee taiwaasta alas, ja ei mene sinne jälleen; waan tuorrettaa maan, ja tekee sen hedelmälliseksi, ja antaa sen kaswaa; näin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee, ei sen pidä tyhjänä palajaman minun tyköni, Es. 55: 10, 11. Siitä tulee oikioita Kristityitä, jotka tuntewat ja maistawat Kristuksen.

Sinä sanot: Mitä se sitten on että tuta Kris-

tukſen, eli mitä ſe muasſanſa tuopi? Wastaus: Oppia ja tuta Kristus on, kun sinä ymmärrät, mitä Apostoli sanoo: Kristus on meille Jumalalta tehty wiisaudeksi, ja wanhurskaudeksi ja pyhityksekſi, ja lunastuksekſi, 1 Kor. 1: 30. Sen sinä silloin ymmärrät, kuin sinä tunnustat, että kaikki sinun wiisautes on kadottawa hulluus, sinun wanhurskautes kadottawa wääryys, sinun pyhyytes kadottawa saastaisuus, sinun pelastukſes surkia kadotus, ja siis tunneet, että sinä Jumalan ja kaikkein luontokappalten edessä oikeutta myöten olet hullu, syntinen, saastainen, tuomittu ihminen, ja et sitä sanoilla, waan kaikesta sydämestä, ja töilläkin näytät, ettei sinulla ole muuta lohdutusta ja autuutta, kun että Kristus on sinulle Jumalalta annettu, jonka päälle sinun tulee uskoa ja jota sinun niin tulee nautita, että hänen wanhurskautensa yksin ylöspitää sinua, sentähden että sinä aiwuksi huudat sitä ja luotat siihen. Ja usko ei ole muu. kun syödä tätä leipää, niinkuin Kristus sanoo: Minun Isäni antaa sen totisen leiwän taiwaasta, Joh. 6: 32.

Niin sanot sinä: kuka ei tiedä, että me olemma syntiset ja mitättömät, että me yksin Kristuksen kautta tulemma ylöspidetyiksi? Wastaus: Se on suuri armo, tietää sitä ja niin ulko-sanoilla saattaa puhua ja kuulla sitä; mutta harwat owat ne, jotka ymmär-

[illegible]iwät ja sydämestä sanowat sen. Sen koettelemus
[illegible]odistaa. Sillä jos niitä ylönkatsotaan, niinkuin hul-
[illegible]usa eli syntisiä, niin ne eiwät woi kärsiä sitä, ja löy-
[illegible]iwät siewästi ulkona Kristuksesta wiisauden ja hurs-
[illegible]auden, joka on heidän omansa; mutta warsinkin kun
[illegible]matunto nuhtelee heitä ajallisesti, elikkä kuolemassa,
[illegible]iwät he enään tiedä, että Kristus on heidän wanhurs-
[illegible]antensa, waan pyrkiwät sinne ja tänne hywillä töil-
[illegible]änsä lohduttamaan ja wahwistamaan omaatuntoan-
[illegible] Mutta jos se ei sillein anta, (niinkuin se ei tai-
[illegible]kaan auttaa) niin he epäilewät.
Katso, sitä eisi palje sanemista, ja kaikkein saar-
[illegible] Sillä jos niin saarna-
[illegible]amiesten pitäisi puhua sitä [illegible] leipää niin jaetaan,
[illegible] Kristuksesta ja sitä [illegible] itsiänsä sillä
[illegible] laittaa heille.
[illegible] ja uskolla
[illegible] sentejänsä,
[illegible] Nyt sinä
[illegible] leipä on,
[illegible] ei hywä-
[illegible] jos ei
[illegible] kanssa ja
[illegible] tai-
[illegible] se anttaa
[illegible] ja tule-
[illegible]

man sanaksi sisällisen ja ulkonaisen sanan kautta. Katso, se on silloin todella Jumalan sanaa. Kristus on leipä, Jumalan sana on leipä, ja kuitenkin yksi kappale, yksi leipä. Sillä hän on sanassa, ja sana on hänessä; ja uskoa saman sanan päälle, se kutsutaan syödä leipää; ja se, jollenka Jumala antaa sen, elää ijankaikkisesti.

Wiides sana on: Meille.

Tässä waroitetaan kutakin ihmistä lewittämään sydäntänsä koko Kristikunnan edestä, ja rukoilemaan itsensä ja kaikkein ihmisten edestä, warsinkin Pappeuden edestä, jonka pitää pidellä Jumalan sanaa. Sillä niinkuin me kolmessa ensimmäisessä Rukouksessa pyydämme niitä kappaleita, jotka owat Jumalan, että hän saisi omansa meissä: niin me nyt tässä rukoilemme Kristikunnan edestä. Mutta kaikista ei mikään ole tarpeellisempi ja hyödyllisempi Kristikunnalle, kun jokapäiwäinen leipä, se on, että Jumala tahtoisi antaa oppineita Pappeja ja sallia sanansa saarnattaa ja kuunneltaa koko mailmassa. Sillä jos papillinen sääty ja Jumalan sana owat oikiassa olossansa, niin Kristikunta wiheriöitsee ja kukoistaa. Sitä on Kristuskin käskenyt rukoilla, kun hän sanoi: Rukoilkaat elon Herraa, että hän työwäkeä lähettäis hänen eloonsa, Matth. 9: 38.

Sentähden pitää meidän, rakkauden oikiassa jär-

jestykseksä, kaikkein enimmästi rukoilla Kristikunnan edestä, jonka kautta teemme enemmin, kun jos rukoilemme itse edestämme. Sillä niinkuin Krysostomus sanoo, se joka rukoilee koko Kristikunnan edestä, sen edestä taas Kristikunta rukoilee; jopa, siinä ja samassa rukoilee hän Kristikunnan kanssa itse edestänsä. Eikä olekkaan se hywä rukous, kun joku rukoilee yksin itse edestänsä. Ja luultawasti minä en eksy, kun en paljo pidä niistä monista Weljeyksistä, warsinkaan niistä, jotka hywin yhdistywät itseksensä, juurikuin he yksin tahtoisiwat mennä taiwaaseen ja jättää meitä takapuolelle. Mutta ajattele ja merkitse, ett'ei Kristus ilman aikojaan ole opettanut, ett'ei kenenkään pidä rukoilla: Minun Isäni, waan: Isä meidän; ei: anna minulle minun jokapäiwäinen leipäni, waan: anna meille meidän jokapäiwäinen leipämme, ja niin edespäin: meidän welkamme, meille, meitä j. n. e. Hän tahtoo kuulla Seurakuntaa, ei minua eli sinua, eli jotakin omapäistä, erkaunutta Phariseusta. Weisaa siis Seurakunnan kanssa, niin sinä weisaat hywin, ja jos sinä pahoinkin weisaat, niin se kuitenkin menee Seurakunnan weisuussa; jos sinä weisaat yksin, niin ei sinun pidä jäädä tuomittematta.

Kuudes sana: Tänäpänä.

Se sana opettaa, niinkuin ennen on sanottu, että

Jumalan sana ei ole meidän wallassamme. Sentähden pitää kaikki wäärä luottamus tietoon, järkeen, taitoon ja wiisauteen pudota pois. Sillä kiusauksen hetkellä pitää itse Jumalan puhutella meitä ja sanallansa lohduttaa ja pitää meitä ylhäällä. Sillä waikka suuri wara Raamatusta on käsillä, niin että, kun ollaan rauhassa, saatettaisiin koko mailmaa opettaa, kuitenkin, jos ei Jumala itse tule; kun myrskyt pauhaawat, ja opeta meitä itse kauttansa sisällisesti eli jonkun ihmisen kautta, niin on kaikki pian unhotettu ja haaksi joutuu kuitenkin upoksiin; niinkuin kirjoitettu on: He horjuit ja hoipertelit niinkuin juopunu: ja ei sillen neuwoa tietäneet, Ps. 107: 27; kaikki niitten wiisaus on kohta ohitse; ei ne tiedä wähintäkään.

Senwuoksi, koska me nyt täällä elämme waarassa ja meidän aina täytyy odottaa kaikellaista kärsimistä, kuolemankin tuskaa ja helwetin waiwaa; niin täytyy meidän elää pelwossa ja rukoilla, ett'ei Jumala kauwan säästäisi sanaansa, waan tänäpänä, nyt ja jokapäiwä olisi meitä läsnä, että hän antaisi meille meidän leipämme ja, niinkuin Pyhä Paawali sanoo, tekisi, että me hänen Henkensä kautta wäkewäksi tulisimme, sisällisesä ihmisesä, ja että Kristus asuis uskon kautta meidän sydämissämme, Eph. 3: 16, 17. Sentähden ei huomen=

na, eli ylihuomenna, niinkuin me tänäpäiwänä olisimme turwassa ja pelwotta, waan tänäpänä. Myös opitaan sitä paremmin sanomaan tänäpänä, ja ei huomenna, kun sattuu, että Jumalan tahdon pitää meissä tapahtuman ja meidän tahtomme tuskalla käypi alle; jaa, silloin kyllä tahdottaisiin, että leipä annettaisiin ei ainoastaan tänäpäiwänä, waan tällä hetkellä. Se sana tänäpänä merkitsee myös Raamatussa koko tämän ajallisen elämän; sen minä nyt jätän siltään.

Tämän Rukouksen Sowitus.

Nyt on tämän rukouksen ymmärrys: O, taiwaallinen Isä! koska ei kukaan woi sietää sinun tahtoas ja me olemma liika heikot kärsimään, meidän tahtomme ja wanhan Aatamin kuolettamista, niin me rukoilemme, että sinä tahtoisit ruokkia, wahwistaa ja lohduttaa meitä sinun pyhällä sanallas ja antaa meille armosi, kuulemaan sitä taiwaallista leipää, Jesusta Kristusta, yli koko mailman saarnattawan ja sydämestä tuta sitä; että kuitenkin häwäisewä, wäärä-oppinen, petollinen ja kaikki ihmis-oppi mahtaisi lakata, ja niin sinun sanas yksin, joka todesta on meidän eläwä leipämme, tulisi jaetuksi ulos.

Emmekö siis pyydä ruumiillistakin leipää? Wastaus: Joo, tämän alla saatetaan kyllä ymmärtää ruu-

miillinenkin leipä; mutta erinomattain sieluin hengellinen leipä, Kristus. Sentähden hän opetta meitä, ett'ei meidän pidä murehtiman ruumiillisesta ruwasta eli waatteista, waan ainoastansa ajatella nykyisen päiwän tarwetta, niinkuin hän sanoo: Älkäät sureko huomenisesta päiwästä; sillä huomenisella päiwällä on suru itsestänsä. Tytykään kykin päiwä surullensa, Matth. 6: 34. Ja se olisi kyllä hywä uskon harjoitus, jos opittaisiin rukoilemaan Jumalalta leipää ainoastaan nykyiselle päiwälle, että sitten saatettaisiin siinä, joka on suurempata, luottaa Jumalaan. Ei niin, kuin ei pitäisi työtä tehtämän ajallisen omaisuuden ja aikaan=tulon edestä, waan niin, ett'ei oltaisi murheissansa, juurikuin emme saattaisi tulla rawituiksi, ilman sellaista suremista ja tuskailemista; niin että työ paremmin tapahtuu, Jumalan palweluksekſi ja laiskuuden wälttämiseksi, ja Jumalan käskyn täyttämiseksi, koska hän sanoo Aatamille: Sinnn otsas hiessä pitää sinun syömän leipää, 1 Mos. 3: 19, kuin aikaan=tulon suremiseksi ja tuskailemiseksi. Sillä kyllä Jumala meistä murheen pitää, jos me yksinkertaisesti, hänen käskynsä jälkeen, teemme työtä.

Wiides Rukous.

Ja anna meille meidän welkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme.

Kuka uskoo, että tämä rukous koskee niin moneen ja kantaa niin monen ihmisen päälle? Ensiksi, mitästä ne suuret pyhät tänä aikana tahtowat rukoilla, jotka pitäwät itsensä aiwan hurskaina, warsinkin, kun he owat ripittäneet itsensä, saaneet aneen eli päästön ja täydeksi tehneet, ja nyt eläwät niin, ett'ei he rukoile syntinsä edestä (niinkuin ne wanhat, oikiat pyhät, joista Daawidi sanoo: Synteinsä tähden pitää kaikki pyhät sinua rukoileman, Ps. 32: 6), waan kokoawat ainoastansa suuria ansioita ja monilla hywillä töilläänsä rakentawat kelpo howin taiwaaseen, juuri likelle Pyhää Pietaria? Kuitenkin auttakoon meitä Jumala, me tahdomme koittaa, jos saatamme tehdä heitä syntisiksi ja lukia heitä meidän köyhään, syntiseen sukuumme, että he meidän kanssamme oppisiwat rukoilemaan tätä rukousta, ei ainoastansa ennen tunnustusta ja rippiä, waaa myös päästön jälkeen piinasta ja welasta, ja kaiken welan anteeksi saamisen jälkeen, sanomaan meidän kanssamme: Herra, anna meille meidän welkamme anteeksi.

Sillä koska Jumalan edessä ei saada walhetella

eli häwäistystä puhua, niin täytyy totisesti, totisesti, yksi raskas, jaa, wielä paljo raskaampi welka löytyä, jota ei mikään päästö ole ottanut pois eli woi pois-ottaa. Sentähden eiwäthän päästö ja tämä rukous liene kään yhtä. Jos kaikki welka on päästön kautta poissa, niin pyhi pois rukous, äläkä rukoile Jumalan edessä teeskeltyä welkaa anteeksi, ett'et sinä pilkkaisi häntä ja päälles wetäisi kaikkea onnettomuutta. Mutta jos rukous on tosi, niin auttakoon Jumala sitä köyhää anetta eli päästöä, joka wielä jättää jälkeensä niin suuren welan, että Jumala sentähden oikeudella tuomitsee ihmisen, jos ei se pyydä häneltä armoa. Kuitenkaan en minä puhu liijaksi; sillä minä hywin tunnen ne siewät koppasanat, joilla tawallisesti Pyhästä Raamatusta tehdään waaha-nokka. *)

*) Lukian ymmärtääksensa tätä outoa wertausta, tietäköön, niiltä, jotka tahtowat muotonsa muuttaa, wiljeltäwän waahasta eli waksista tehtyä nokkaa eli nenää. Tämän nokan eli nenän pantaissa nenän päälle muuttuu ihminen toisen näköiseksi. Kuin se wäännetään oikialle puolen, niin tulee ihminen toisen muotoiseksi; kuin wasemmalle, niin toisen muotoiseksi; kuin ylös päin, niin taas toisen muotoiseksi; kuin alaspäin, niin wieläkin toisen muotoiseksi, ja pienimmälläki muutoksella tulee aina ihmiselle erinlainen outo näkö. Niin tahtoo myös pyhä Lutherus sanoa: että Raamatusta saatetaan lihallisen selityksen kautta tehdä monenlaiset wäärät opit.

Tämä rukous saatetaan ymmärtää kahdella tawalla:

Ensiksi, että Jumala anteeksi antaa meille welkamme salaa, ilman että me tunnemme sitä; samate kuin hän tyköluķee ja pidättää welan monelle ihmiselle, ilman että he wähintäkään tuntewat eli hawaitsewat sitä. Toiseksi, julkisesti, niin että me tunnemme sen; samate kuin hän tyköluķee muutamille heidän welkansa, niin että he tuntewat sen, omantunnon nuhteen ja lewottumuuden kautta. Se ensimmäinen anteeksi antaminen on aina tarpeellinen. Se jälkimmäinen on wälistä tarpeellinen, ett'ei ihminen mahtaisi epäillä.

Mikä se on?

Minä sanon näin, että Jumala on monelle ihmiselle lempiäs, ja sydämestä anteeksi antaa heille kaikki welat, eikä kuitenkaan sano heille mitään siitä, waan menettelee heidän kanssansa ulkonaisesti ja sisällisesti niin, että heille tuntuu, juurikuin olisi heillä oikein armotoin Jumala, joka ajallisesti ja ijankaikkisesti tuomitsee heitä. Ulkonaisesti hän waiwaa heitä; sisällisesti hän peljättää heitä. Niin oli Daawidi, kun hän sanoi: Oi Herra, älä rangaise minua wihasas, Ps. 6: 2. Niin hän taas pidättää salaa welan muutamille, ja wihaa heitä, ei sano heille mitään siitä, waan menettelee heidän kanssansa niin, että he luulewat olewansa ne rakkaat lapset; ulkonai-

sesti käypi heille hywin, sisällisesti owat he iloiset ja wakuutetut taiwaasta; sellaisesta on kirjoitettu Ps. 10: 6. Hän puhuu sydämesänsä: en minä ikänä kukisteta, eikä sukukunnasta sukukuntaan hätää ole. Niin antaa Jumala omantunnon wälistä saada lohdutusta ja tuta iloista luottamusta hänen armoonsa, että ihminen sen kautta wahwistnisi omantunnon tuskankin alla toiwomaan häneeseen. Sen siaan antaa hän wälistä omantunnon peljästyä ja tulla murheellisetsi, ett'ei ihminen iloisellakaan ajalla unhottaisi peljätä Jumalata.

Se ensimmäinen anteeksi antamus on meille katkera ja raskas; mutta kallein ja kaunein. Se toinen on huokiampi, mutta sitä halwempi. Molemmat näyttää Kristus Mariassa Magdaleenassa: ensimmäisen, kun hän oli kääntänyt hänelle selkänsä, ja kuitenkin sanoi Siimonille: Hänelle paljo syntiä anteeksi annetaan, Luukk. 7: 47; silloin ei ollut hänellä wielä rauhaa; toisen, kun hän kääntyi häneen päin ja sanoi: sinun syntis owat anteeksi annetut, mene rauhaan, w. 48, 50; silloin hän tuli rauhoitetuksi. Se ensimmäinen anteeksi antamus tekee siis puhtaaksi, se toinen antaa rauhan. Se ensimmäinen waikuttaa ja antaa, se toinen lepää ja wastaanottaa, ja on aiwan mittaamatoin eroitus molempain wälillä. Se ensimmäinen on ainoastansa uskossa

ja ansaitsee paljon; se toinen on tunnossa, ja ottaa palkan. Se ensimmäinen käytetään wäkewille, se toinen heikoille ja alkawille.

Nyt me tahdomme katsella sitä kaikkein woimallisinta päästö-kirjaa, jota ei wielä ikään annettu maan päällä, ei myöskään myyty rahalla, waan lahjoitettiin kullenkin ilman edestä. Muut opettajat panewat meille täydeksi tekemisen kukkaroon ja arkkuun: mutta Kristus panee sen sydämeen, niin ett'ei sitä saateta panna likemmä. Niin ei tarwitse sinun juosta Roomiin, eli Jerusalemiin, eli Pyhän Jaakobin luokse, eli sinne, eli tänne päästön perään; ja köyhä woipi yhtä hywin lunastaa sen kuin rikaskin, sairas sen kuin terwetkin, sanankuulia kuin pappikin, palwelia kuin isäntäkin. Ja se päästö-kirja kuuluu näin: Jos te anteeksi annatte teidän welwollistenne, niin minunkin Isäni antaa teille anteeksi. Waan joll'et te anteeksi anna, niin ei myös minun Isäni anteeksi anna teille.

Tämä kirja, Kristuksen omilla haawoilla lukittu ja hänen kuolemallansa wahwistettu on Roomin anetten eli päästöin suurten rajusadetten kautta tullut melkeen kokonaan tuhratuksi ja häwitetyksi.

Nyt ei saata kukaan syyttömäksi tehdä itsiänsä, jos hänen syntinsä owat wielä anteeksi antamattomat elikkä jos hän tallehtii pahan omantunnon. Sillä

ei Kristus sano: "Sinun pitää syntisi edestä niin paljo paastota, rukoilla niin paljo, antaa niin paljo, tehdä sitä eli tätä;" waan näin sanoo hän: "Jos tahdot täydeksi tehdä ja maksaa welkasi, poispyhkiä syntisi, niin kuule minun neuwoni, jaa, käskyni: älä tee enempää, kun anteeksi anna kaikki ja muuta sydämesi, jossa ei kukaan woi estää sinua, ja ole lempiä sille, joka on rikkonut sinua wastaan; anna waan itse anteeksi, niin on kaikki puhtaana."

Kahdenlaiset ihmiset ei woi rukoilla tätä rukousta eikä lunastaa tätä samaa suurta pyyntöä eli päästöä. Ne ensimmäiset owat kyllä törkiöitä, jotka unhottawat welkansa ja tekewät lähimmäisen welan niin suureksi, että he häpeemättäkin rohkenewat sanoa: "Minä en tahdo enkä taida ikään anteeksi antaa sille sitä; minä en ikään saata sille leppyä." Nämät kantawat malan, jaa, monta malkaa silmissänsä, eiwätkä näe niitä; mutta pientä raiskaa eli warpua lähimmäisen silmässä ei he woi unhottaa; se on, omaa syntiänsä, jonka he owat tehneet Jumalata wastaan, ei he pidä minään, ja arwaawat näin suureksi lähimmäisen welan, ja tahtowat kuitenkin, että Jumala antaisi anteeksi sen suuren welan, waikka ei he jätä niitä halwempia kostamatta. Ja jos heillä ei muuta syntiä eli welkaa olisikkaan, niin olisi tämä malka heidän silmissänsä suuri kyllä, että he owat tottele-

mattomat Jumalan käskylle juuri sinä, ettei he anna anteeksi, tahtowat itse kostaa (joka kuitenkin tulee yksin Jumalalle). Ja on tämä totuudessa ihmeellinen Jumala oikeudessansa ja tuomiossansa, että sillä, joka ei anna anteeksi, on suurempi welka, kun sillä, joka on wahingon ja pahan tehnyt.

Sentähden tämä rukous niille on synniksi (niinkuin Ps. 109: 7 sanoo: Hänen rukouksensa olkoon synti), jonka kautta ihminen kiroaa itsensä ja kokonaan nurin kääntää rukouksensa, wetäin päällensä armottomuuden, kun piti woittaa armon. Sillä, koska sinä sanot: "En minä tahdo anteeksi antaa", ja seiset kuitenkin Jumalan edessä kalliilla Isä=meitälläs ja höpötät suullasi: Anna meille meidän welkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme, niin onhan se juuri yhtä kaikki, kuin jos sanoisit: "O Jumala, minä olen sinulle welkaa, niin on myös toinen minulle welkaa; nyt minä en tahdo sille antaa anteeksi, sentähden älä sinäkään minulle anna anteeksi. Minä en tahdo totella sinua, waikka sinä käsket minun antaa anteeksi; minä tahdon ennen jättää sikseen sinun, sinun taiwaas ja kaikki, ja ijäti mennä perkeleen luokse."

Ajattele perään, ihmis parka, jos sinulla on, eli woisitko sinä kärsiä sellaista wihollista, joka ihmisten

edessä kiroilee sinua yhtä paljo, kuin sinä omalla rukouksellasi kiroat itsiäs Jumalan ja kaikkein pyhäin edessä. Ja mitä on wihollisesi tehnyt sinulle? ajallisen wahingon. Noh, miksi sinä siis tahdot sen wähän, ajallisen wahingon wuoksi saattaa itsiäs aina ijankaikkiseen wahinkoon? Katso eteesi, o ihminen! Ei se, joka sinulle rauhattomuutta tekee, waan sinä itse, joka et anteeksi anna, joudutat itsellesi sen oikian wahingon, jota koko mailma ei woisi tehdä sinulle.

Ne toiset owat siistimmät, jotka hengellisesti wihoitetaan lähimmäiseltänsä; se on, heille ei muuta tehdä, kun ollaan heille mielipahaksi heidän sydämessänsä, sen suuren heidän hurskautensa ja wiisautensa rakkauden suhteen (josta he uneksiwat). Sillä syntiä ja hullumta ne hellät ja hienot pyhät ei woi kärsiä. Ja nämät owat ne, jotka Raamatussa kutsutaan **kärmeiksi** ja **myrkylisiksi** **madoiksi**, jotka owat niin uppo sokiat, ettei he koskaan taida (joka kuitenkin on mahdollinen niille ensimmäisille ja törkiölle), tuta eli wakuuttettaa siitä, että he owat ne, jotka ei anna lähimmäisellensä anteeksi, jaa, wieläpä pitäwät sen ansiona ja hywinä töinä, wihata lähimmäistänsä. Ne tutaan siitä, että he kertowat, moittiwat, tuomitsewat kaikkia, jota toinen tekee, eiwätkä woi pitää sisällänsä, niin pian kuin he tietäwät jotakin lähimmäisestänsä. Niitä kutsutaan Suomen kielellä: **Panettelioiksi**; **Grei-**

kan kielellä: Perkeleiksi; Latinan kielellä: Häwäisiöiksi; Hebreean kielellä: Saatanoiksi; lyhykäisesti, kirotuksi joukkoksi, joka panettelee, ylönkatsoo, kiroaa joka miestä, ja tätä kaikkia ainakin hywän warjon alla; joka perkeleellinen helwetillinen, kirottu waiwa nyt walittawasti Kristikunnassa liikkuu hirwiämmästi, kun joku rutto, ja myrkyttää melkeen kaikki kielet, waikka — Jumala paratkoon! — sitä surkeutta ei minään pidetä eikä siitä warota itsiänsä. Nämät owat sellaisia, että, jos joku tekee jotakin pahaa, hän ei ensinkään löydä armoa näiltä, niin että ne, (niinkuin Kristittyin tulisi) rukoilisiwat hänen edestänsä, siweydellä neuwoisiwat häntä, weljellisesti nuhtelesiwat häntä; waan niinkuin pahautekiä jumalallisen ja maallisen lain jälkeen ainoastaan kärsii yhtä tuomaria, yhtä tuomioistuinta, yhtä päällenkannetta, niin täytyy hänen näiltä myrkyllisiltä, helwetillisiltä kieliltä kärsiä niin monta tuomaria, tuomioistuinta, päällenkannetta, kuin korwia löytyy, joita he tapaawat, waikkapa tuhannen päiwässä tapaisiwat. Katso, nämät owat ne surkiat pyhät, jotka ei saata antaa anteeksi eli unhottaa lähimmäisensä welkaa. Ja niitten laatu on, ett'ei he ikänä ole kellenkään ihmiselle sydämestänsä suotuiset ja armeliaat — tullaksensa sen kautta mahdollisiksi, ei koskaan Jumalaltakaan welkaansa

anteeksi saamaan, ja saadakseusa sen kirouksen, ett'ei koskaan tulla welkansa tuntoen.

Wielä owat he olewinaam ja sanowat: "Jaa, minä en puhu sitä sille wahingoksi, eli pahassa aikomuksessa, minä suon sille kaikkia hywää." Katso, mitkä pehmiät karwat kissan=pojalla on! Kuka luulisi, niin teräwäin kynnten ja kielten lyytywän tämän siloisen nahan alla? Oi sinä ulkokullattu ja petollinen ihminen! Jos sinä olisit hänen ystäwänsä, niin olisit waiti, etkä niin halulla ja hywällä mielellä lewittelisi lähimmäises onnettomuutta; tetta waan, sinä muuttaisit kirotun pahastumiseksi surkuttelemiseen ja laupeuteen, puollustamaan, peittämään ja muille salaamaan häntä, rukoilemaan Jumalata hänen edestänsä, weljellisesti waroittamaan häntä ja auttamaan häntä jällen nousemaan ylös; wiimmeksi myös wastaanottaaksesi muistutus ja waroitus, pelwolla ajatellaksesi omaa raadollisuutasi, niinkuin Pyhä Paawali sanoo: Joka luulee seisowansa, katsokaan ettei hän lankee, 1 Kor. 10: 12, ja sanoaksesi wanhan kanssa: Tänäpänä sinä, huomenna minä.

Ajattele myös, kuinka se kelpaisi sinulle, jos Jumala, tämän rukouksen jälkeen, tekisi sinulle jällensä, niinkuin sinä teet lähimmäiselles, ja näyttäisi, lewittäisi koko mailmalle sinun syntis? Elikkä kuinka sitä woisit sietää, jos joku toinen sillä lailla huutaisi ilmi

sinun pahuuttas? Epäilemättä sinä tahtoisit, että kuukin pitäisi olla ääneti, puollustaa sinua, peitellä sinua ja ukoilla sinun edestäs. Nyt sinä teet luontoa ja luonnon lakia wastaan, joka sanoo: Kaikki siis mitä te tahdotta, että ihmiset pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkäät, Matth. 7:12.

Äläkä luulekkaan, että joku panettelia, kielilakkari, wäärä tuomari saattaa saada anteeksi syntejänsä, joko pienempiä tahi suurempia, eli että hän tekisi yhtään ainoata hywää työtä, joll'ei hän herkiä tästä ja muuta pahaa kieltänsä. Sillä niin sanoo Pyhä Jaakobi: Jos joku teistä näkyy Jumalinen olewan, ja ei suista kieltänsä, waan wiettelee sydämmensä, sen Jumalan palwelus on turha, Jaak. 1: 26.

Mutta jos lähimmäisesi synnille jotakin tahdot tehdä, niin ota waari Kristuksen ihanasta, kalliista, kullaisesta ojennuksesta, kun hän sanoo: Jos sinun weljes rikkoo sinua wastaan, niin mene ja nuhtele häntä kahden kesken yksinänsä, Matth. 18: 15. Huomatse nyt: sinun ei pidä sanoa sitä muille ihmisille, waan sen pitää olla kahden kesken yksinänsä; se on, Jos et sinä tahdo sitä sanoa hänelle yksin, niin tuki suus', anna sen olla haudattuna sydämmeesi; sillä et sinä sentähden kahtia pakahdu, niinkuin Syyrakki sanoo, 19: 10.

Oi, jospa huolta pidettäisiin näin kauniista käytöksestä, kuinka huokiasti silloin syntinsä parattaisiin, waikka ei muutoinkaan paljo tehtäisi! Sillä jos sitten syntiä tehdään, niin Jumala sanoo: "Tämä on peittänyt ja anteeksi antanut lähimmäisensä welan: astukaat edes kaikki luontokappaleet ja peittäkäät häntä takasin; älköön hänen syntiänsä myös ikään tyköluettako hänelle." Mutta nyt koitetaan kaikilla teillä ja tawoilla täydeksi tekemistä ja sowintota synneille, emmekä näe eli kuule jokapäiwäistä rukoustamme, että paras keino parantaa syntiä, täydeksi tehdä, ansaita päästöä, on: anteeksi antaa meidän welwollistemme. Sellaiseen unhotukseen ja waromattomuuteen kuljettaa ja wetää meitä se suuri kerskaus synnin päästöstä ja ne rasittawaiset parannuksen harjoitukset, joita ripissä päällepannaan.

Mutta nyt he tulewat ja maalaawat perkeleen owensa päälle, pesewät kätensä ja sanowat: "Hei, onhän se tosi, miks'en minä sitä sanoisi, kun asia niin on? Minä olen sen nähnyt ja tiedän sen wahwasti."

Wastaus: Onhän sekin tosi, että sinä olet syntiä tehnyt; miks'ett sinä siis kuuluta omaaki pahuuttas, jos sinua on käskketty julistaa kaikkia, mikä tosi on? Mutta jos sinä tahdot salata sitä, joka on sinulle wahingoksi, niin tee muillenkin samate luonnollisen lain jälkeen.

Wieläkin, jos se on tosi, niin et sinä kuitenkaan tee paremmin, kuin kaikki pettäjät; sillä ne sanowat usein juuri kowaa totuutta monelle köyhälle miehelle.

Wielä, teet sinä myös wastoin Kristuksen oppia, joka määrää, ett'ei sinun pidä hiiskua muille, kuin weljellesi yksinänsä; mutta jos hän ei tahdo kuulla sinua, niin sinun pitää ottaa mukaasi kaksi miestä ja wielä kerta sanoa hänelle sitä. Ja jos hän ei sittenkään kuule sinua, pitää sinun samoilla wierailla-miehillä saattaa häntä koko seurakunnan edessä kanteeseen. Mutta tämä opetus on nyt unhotettu; sentähden se niille käypikin, niinkuin Jumalan sanan hyljääjille käydäkkin pitää.

Wielä on, panetteliain awara ilkeys ja wierasten syntein hoksaaminen, se pian onnettomin synti maan päällä. Sillä kaikki muut synnit saastuttawat ja wahingoittawat ainoastansa sitä, joka niitä tekee, mutta sen surkian kirotun kielilakkarin täytyy myös rypeytyä ja tulla wahinkoon wieraissa synneissä. Se nähdään siitä, että jota suurempi ja runsaampi halu ja mieliteko on syntiin, sitä suurempi on synti. Mutta kun welanalainen aiwan usein tehdyn syntinsä tähden syyttää itsiänsä, häpiää ja nuhtelee itsiänsä, toiwoin, ett'ei kukaan siitä tietäisi, ja sen kautta on syntinsä paljon wähentänyt; niin tulee kielilakkari ja syöstäyypi, niinkuin sika, tähän rapaan, ryypöö siinä, eikä tahdo,

että paha olisi tekemättä, sillä hänellä on halu puhua, tuomita ja nauraa sitä. Sentähden minä olen sanonut, että joka halulla parjaa ja herjaa, se ei ole yhdellenkään ihmisille suotuinen: jaa, hän on, perkeleen tawalla, yhteinen ihmisyyden luonnon wihollinen. Sillä hän ei pidä mistään niin paljo, kuin kuunnella, juorutella ja kielakoida ihmisten synneistä ja häpiästä, ja iloita toisten pahuudelle. Mutta joka halulla sitä tekee ja rakastaa, sepä ei ainakaan woi suoda ihmisille mitäkään hywää, waan kaikkia onnettomuutta; sen pitää myös wiimmein kosto-palkaksi hänelle kiertymään.

Sentähden pitää meidän oppia, itsellemme waroitukseksi, että kukin ihminen on syntinen Jumalata kohtaan, ja että syntisellä on taas joku syntinen eli welwollinen itsiänsä kohtaan.

Ensiksi olemma me syntisiä törkiöissä, pahoissa asioissa. Sillä harwat owat net, jotk' eiwät ole langenneet suuriin, kowiin asioihin. Mutta waikka joku olisi niin hurskas, ett'ei hän wielä ikään olisi langennut suuriin asioihin: niin hän kuitenkin aina täyttää aiwan wähän Jumalan käskyä, silti, kun hän on saanut muitten ihmisten suhten paljo armoa, eikä kuitenkaan ikänä ole tehnyt sen werta, että hän täydellisesti olisi kiittänyt siitä eli maksanut wähintäkään lahjaa, jaa, ei hään woi edes kyllinkiittää Jumalata

jokapäiwäisestä werhosta, sitä wähemmin hengestä, terweydestä, kunniasta, omaisuudesta, ystäwistä, järjestä, ja lukemattomista Jumalan hywistä töistä. Sentähden, jos Jumala tahtois riidellä hänen kanssansa, niin käwisi, niinkuin Pyhä Jobi sanoo 9: 3, ett' ei hän taitaisi wastata häntä yhtä tuhanteen, ja ihastuisi saattaaksensa rukoilla itsellensä armollista tuomaria. Niin sanoo Daawidikin: Herra älä käy tuomiolle palweliaas kanssa, sillä ei yksikään eläwä ole wakaa sinun edessäs, Ps. 143: 2. Myöskin sen wuoksi, ett'ei yksikään ihminen ole niin hurskas, ett'ei hänellä wielä olisi itsestänsä maku ja rahwa wanhasta Aatamista, jonkatähden Jumalalla olisi oikeus häntä hyljätä. Sentähden nöyryys yksin ylöspitää niitäkin, jotka eläwät armossa, ja heidän welkaansa ei tykölueta heille, koska he itse lukewat sen heillensä, rukoilewat armoa ja antawat welwollisillensa anteeksi.

Toiseksi on meillä myös niitä, jotka owat meille welkaa. Sillä, niinhän Jumala laittaa, että joku tekee meille pahaa omaisuuden, kunnian ja muun puolesta, antaaksensa meille sillä tilan, parantaa syntiämme ja anteeksi antaa welwollisillemme. Ja jos wielä jonkun ei tarwitsisi kärsiä jotakin sanottawata toiselta (joka ei kuitenkaan ole hywä merkki), niin se kuitenkin hoksaa itsessään tympeyden muihin, joita

kohtaan hän on epäluuloinen ja tytymätöin; niinmuodon on se arwelematta tosi, mitä Pyhä Augustinus sanoo: "Kukin ihminen on welkaa Jumalalle; ja on ihmisellä myös joku hänelle welwollinen; mutta jos ihmisellä ei ole tätä, niin hän on totisesti sokia, eikä tutki oikein itsiänsä."

Näe nyt, mitä menoa tämä kurja elämä on, ilman ruwatta, lohdutuksetta ja wahwistuksetta sielulle, niinkuin tätä edellinenkin rukous näyttää; kuin myöskin syntinen sääty, jossa me oikeudella tuomittaisiin, joll'ei tämä rukous Jumalan sulan armon ja laupeuden kautta yllä pitäisi meitä. Niinpä tekee Isämeitä tämän elämän meille tyyuni synniksi ja häpiäksi, että me wäsyisimme ja kyllästyisimme siihen. Katso nyt, sinä kielastelia, tuomitse itsesi, puhu itsestäsi, tutki kuka sinä olet, tartu omaan poweesi, niin kyllä pian unhotat lähimmäisesi pahan; sillä sinulla on molemmat kätesi täynnä, jaa, yltäkyllin täynnä omaasi.

Kuudes Rukous.

Ja älä johdata meitä kiusaukseen.

Tässä rukouksessa opimme, kuinka elämä on kurjaa maan päällä; sillä se ei ole muuta, kun kiusausta Ja joka täällä hakee rauhaa ja lewollisuutta, se tekee tyhmästi; hän ei myös ikään taida päästä siihen; ja

jos me wielä kaikki halajaisimme sitä, olisi se kumminkin turhaa; tämä on kuitenkin ja pysyy kiusaksen elämänä.

Sentähden emme sano: "Ota pois minulta kiusaus"; waan: Älä johdata meitä kiusaukseen; se on: Me olemme kaikkialta saarretut kiusauksilla, emmekä woi wälttää niitä; mutta, o Isä meidän, auta meitä, ett'emme johdatettaisi niihin, se on, ett'emme suostuisi niihin ja siis tulisi niiltä woitetuiksi ja kukistetuiksi. Sillä joka niihin suostuu, se tekee syntiä ja joutuu wangiksi synnin alle, niinkuin Pyhä Paawali sanoo, Room. 7: 23.

Sentähden tämä elämä, niinkuin Job. 7: 1 sanoo, ei ole muu kun sota ja alinomainen otteleminen syntiä wastaan, ja draaki, perkele, ahdistaa meitä alinomaa ja pyytää meitä niellä, niinkuin Pyhä Pietari sanoo: Olkaat raittiit, walwokaat; sillä teidän wihollisenne perkele käy ympäri, niinkuin kiljuwa jalopeura, ja etsii kenen hän nielis, 1 Peet. 5: 8. Katso, rakas Isämme ja uskollinen Pispamme Pyhä Pietari sanoo: Meidän wihollisemme etsii meitä, ja ei yhdessä paikassa, waan ylehensä, ympäri; se on, kaikkia meidän jäseniämme ja aistimiamme (sinnen); sisällisesti pahoilla sisäänlykkäyksillä, ulkonaisesti pahoilla kuwauksilla, sanoilla ja töillä, houkuttelee, kiehottaa,

waatii, ihmisten ja kaikken luontokappalten kautta, haureuteen, wihaan, ylpeyteen, ahneuteen ja muuhun, käyttää kaikkia kawaluutta ja petosta, wietelläksensä ihmistä suostumiseen. Ja jos tätä tutaan, pitää äkkiä silmät korotettaman Jumalan tykö: "O Isä Jumala, katso, kuinka minua kiehotetaan, houkutellaan siihen ja siihen ilkeyteen, ja minä estetään siinä ja siinä hywässä työssä; käännä rakas Isä, tämä pois, ja autta minua, älä anna minun uupua ja johdatettaa siihen." Autuas se, joka hywin wiljelisi ja harjoittaisi tätä rukousta! Sillä monta on, jotka ei tiedä, jos heitä kiusataan eli mitä heidän kiusauksessa tulee tehdä.

Mikä on kiusaus?

Kiusaus on kahtalainen: yksi wasemmalla puolella, se on se, joka houkuttelee kiukkuun, wihaan, katkeruuteen, tytymättömyyteen, kärsimättömyyteen, niinkuin tauti, köyhyys, ylönkatse, ja kaikki, joka tekee kipiää; warsinkin, jos jonkun tahto, eteenottaminen, hywästyminen, neuwonpito, sanat ja työt hyljätään ja ylönkatsotaan. Sillä nämät asiat kohtaawat meitä jokapäiwä tässä elämässä, ja Jumala lähettää sellaista pahain ihmisten eli perkeleitten kautta.

Kun nyt tämä liikutus tutaan, niin pitää oltamaan wiisaat, eikä kummasteltaman sitä, sillä se on

tämän elämän laatu, waan tartuttaman rukoukseen ja sanottaman: "O Isä! minulle on tosin kiusaus eteen-pantu; auta, ett'ei se pettäisi ja wimmaisi minua."

Siinä kiusauksessa erehytään kahdella tawalla. Ensiksi, jos sanotaan: "Jaa, minä tahtoisin kyllä olla hurskas ja ei wihastua, jos minä saisin rauhan." Ja muutamat ei jätä Herraamme ja hänen pyhiänsä rauhaan, jos hän ei ota pois heiltä kiusausta. Yhtä sen pitää sääreestä parantaa, toista tehdä rikkaaksi, kolmannelle laittaa oikeus ja tehdä mitä millenkin mielensä jälkeen, yksin silloinkin, kun he owat eripuraisuudessa toisten kanssa. Ja niin tulee niistä laiskoja, jaa, arkasydämmisiä, köyhiä sotaherroja, jotka ei tahdo ahdistettaa eli sotia. Sentähden ei niittä kruunatakkaan, jaa, ne lankiawat toiseen kiusaukseen oikialla puolella, niinkuin saamme kuulla. Mutta kuin se käypi oikein, niin sen pitää olla niin, ett'ei pötkitä pakoon ja wältetä kiusausta, waan se miehullisesti woitetaan. Näistä puhuu Jobi 7: 1, Eikö ihmisen aina pidä oleman sodasa maan päällä.

Ne toiset, jotka eiwät woita kiusauksessa, eiwätkä myöskään pelasteta siitä, joutuwat kiukkuun, wihaan, kärsimättömyyteen, antawat itsensä wapaehtoisesti perkeleelle, työntäywät eli puhkiawat ulos sanoihin ja töihin, rupeawat murhaajiksi, ryöwäreiksi, pilkkaajiksi, kiroilioiksi, panettelioiksi, ja kaiken onnettomuuden keh-

rääjiksi. Sillä kiusaus on woittanut niitä, ja ne nou-dattawat kaikkea pahaa tahtoa, perkele on silloin kyllä wäkewä, ja ne owat sen wankeja, eiwätkä awuksi huuda Jumalata eli häinen pyhiänsä. Mutta, kun meidän elämämme itse Jumalalta kutsutaan kiusaukseksi ja pitää niin oleman, että meidän täytyy saada loukkaus ruumiille, tawaralle ja kunnialle ja kärsiä wääryyttä, niin pitää meidän ystäwällisesti odottaa ja taidolla sitä wastaanottaa, sanoin: "Tämähän se onkin elämän luonto, mitä minun siitä tule huolia? Se on kiusaus ja pysyy kiusauksena; se ei saata muuksi muuttua; Jumala auttakoon, ett'ei se minua liikuttaisi ja saattaisi lankeemukseen."

Katso, näinpä älköön kukaan olko wapautettu kiu-sauksesta. Mutta saatetaan kyllä suistaa itsensä ja löytää neuwoa kaikkia tätä wastaan, rukouksella ja Jumalan awuksi huutamisella. Niin luetaan Wan-hanisän-kirjassa, *) että muuan nuori wieli halaisi päästä wapaaksi ajatuksistansa. Silloin wastaisi Wan-ha-isä: "Rakas weljeni, et sinä saata estää lintuja lentämästä pääsi yli; mutta pesiänsä tukkaas teke-mästä; sinä kyllä saatat niitä estää." Emme siis,

*) "Im Altvaterbuch." Tämä oli luultawasti joku sellainin kirja, jossa kaikellaisia wanhain Esi Isäin hywiä opetuksia oli koottu ja kirjoitettu.
Kääntäjän muistutus.

niinkuin Pyhä Augustinus sanoo: taida wälttää päällenkarkauksia ja kiusauksia, mutta tulla niiltä woitetuksi, se saatetaan kyllä rukouksella ja Jumalan awuksi huutamisella wälttää.

Se toinen kiusaus oikialla puolella, on se, joka houkuttelee haureuteen, hekumaan, ylpeyteen, ahneuteen ja turhaan kunniaan ja kaikkeen, joka kelpaa meille, erinomattain, kun annetaan jonkun pitää tahtonsa, kiitetään hänen sanojansa, neuwojansa ja töitänsä, kunnioitetaan ja pidetään paljo hänestä.

Tämä on kaikkein wahingollisin kiusaus ja omistetaan wiimmeisille ajoille, niinkuin Daawidi sanoo: Waikka tuhannen lankeisit siwullas, niin lankiawat kymmenen tuhatta sinun oikiallas, Ps. 91: 7; ja nyt se on tullut wallalle. Sillä mailma pyörii ainoastaan tawaran, kunnian ja hekuman perässä, ja warsinkin nuori kansa ei opi nyt sotimaan lihan himoa ja kiusauksia wastaan, waan heittäywät rentonaan siihen, niin ett'ei sitä enää häpiäksikään katsota, mutta koko mailma on täynnä satuja ja lauluja haureudesta ja irstaisesta elämästä, juurikuin olisi tämä hywin tehty. Se kaikki tulee Jumalan julmasta wihasta, joka näin antaa mailman joutua kiusaukseen, sentähden, ett'ei kukaan awuksi huuda häntä.

Se on kyllä kowa kiusaus nuorelle ihmiselle, kun perkele liehtoo hänen lihaansa, sytyttää ytimen ja luut

ja kaikki jäsenet, ja wielä ulkonaisesti yllyttää kaswoilla, käytöksillä, tansseilla, waatteilla, sanoilla ja kauneilla kuwilla, waimoilla eli miehillä, niinkuin Jobi sanoo: **Hänen henkensä on niinkuin tulinen hiili,** Job. 41: 12, ja mailma on nyt aiwan hulluna waatetten ja koreuden kautta yllyttämään; mutta ei tätä kuitenkaan ole mahdotoin woittaa, jos waan itsiänsä totutetaan awuksi huutamaan Jumalata ja rukoilemaan tätä rukousta: **Isä älä johdata meitä kiusaukseen.** Näin pitää myös tehtämän kiusauksessa ylpeyteen, koska joku tulee kiitetyksi eli kunnioitetuksi, ja saapi rikkautta eli muuta maallista huwitusta, j. n. e.

Miksi siis Jumala sallii ihmisten niin tulla kiusatuksi syntiin? Wastaus: Että ihminen oppisi tuntemaan itsensä ja Jumalan: itsensä, ett'ei hän muuta woi, kuu tehdä syntiä ja pahuutta; Jumalan, että Jumalan armo on wäkewämpi, kun kaikki luodut kappaleet; ja niin oppia ylönkatsomaan itsiänsä, mutta kiittämään ja ylistämään Jumalan armoa. Sillä niitä on löytynyt, jotka owat omin woiminsa tahtoneet wastaanseisoa haureutta, paastoamisella ja työn tekemisellä, owat sentähden waiwanneet ruumistansa, eiwätkä sittenkään mitään matkaan saaneet. Sillä pahaa himoa ei sammuta mikään muu, kun jumalallisen armon taiwaallinen kastet ja sadet; paaston ja

työn tewon ja walwomisen pitää olla siinä kanssa, mutta ei niistä ole kyllä.

Sowitus.

Kun Jumala nyt on antanut meille welan anteeksi, niin ei ole mitään niin tähdellistä, kun ett'ei uudellen langeta. Koska, niinkuin Daawidi sanoo Ps. 104: 25, tämän mailman suuressa ja laiwiassa meressä epälukuiset liikkuwat, sekä pienet että suuret eläimet, se on, löytyy monta kiusausta ja loukkauskiweä, jotka taas tahtowat wetää meitä welkaan; niin on se meille tarpeellista lakkaamatta sydämmessä sanoa: Isä, älä johdata meitä kiusaukseen. En minä halaja olla wapaa kaikesta kiusauksesta, sillä se olisi hirmuista ja pahempi, kun kymmenen kiusausta, niinkuin kiusaus oikialla puolella on, waan ett'en minä lankiaisi ja tekisi syntiä Sinua eli lähimmäistäni wastaan. Sentähden sanoo Pyhä Jaakobi: Minun rakkaat weljeni, pitäkäät se sulana riemuna, koska te moniaisiin kiusauksiin lankeette, Jaak. 1: 2. Minkätähden? Sillä ne opettawat ihmistä, ja tekewät sen täydelliseksi nöyryydessä ja kärsiwällisyydessä, ja Jumalalle otolliseksi, niinkuin hänen rakkahimmat lapsensa. Autuas se, joka tämän painaa sydämeensä; sillä nyt hakee, paha kyllä! kukin lepoa, rauhaa, huwitusta, leutoa elämätä. Sentähden lähenee wiimmeinen aika, joll'ei se jo liene käsissä.

Seitsemäs ja wiimmeinen Rukous:

Mutta päästä meitä pahasta. Amen.

Äkkää tarkoin, että kaikkein wiimmeiksi poisrukoillaan ja pitää poisrukoiltaman pahaa, se on, rauhattomuus, kallis aika, sota, rutto, tuskat, myöskin helwetti ja kiirastuli ja kaikki waiwaawa paha ruumiin ja sielun puolesta.

Sillä niistä kappaleista tulee rukoilla, kuitenkin järjestyksessänsä ja kaikkein wiimeisekksi. Ja miksikä? Sillä muutamia ja monta löytään, jotka kunnioittawat ja rukoilewat Jumalata; mutta ainoastaan päästäksensä pahasta, eiwätkä hae mitään muuta, eiwät ajattelekkaan ensimmäisiä rukouksia, että Jumalan kunnian, nimen ja tahdon pitää käymän edellä. Sentähden ne hakewat omaa tahtoansa ja kääntäwät kokonaan nurin tämän rukouksen, alkawat wimmeisellä eiwätkä tule ensimmäiseen; ne tahtowat päästä erilleen pahastansa, oli se Jumalalle kunniaksi tahi ei, oli se hänen tahtonsa tahi ei.

Mutta hurskas ihminen sanoo näin: "Rakas Isä! paha ja waiwa painaa minua, ja minä kärsin paljo onnettomuutta ja rasitusta, ja pelkään helwettiä; päästä minua siitä, kuitenkin ainoastaan, jos se tulee sinulle kunniaksi ja kiitokseksi ja on sinun jumalallinen tahtos, muutoin älköön minun waan sinun tahtosi

tapahtuko. Sillä sinun jumalallinen kunniias ja tahtos on minulle rakkaampi, kun kaikki minun rauhani ja leponi, ajallisesti ja ijankaikkisesti." Katso, tämä on otollinen, hywä rukous, ja se tulee kaiketi kuultuksi taiwaassa; mutta jos toisin rukoillaan ja ollaan mieltyneet, niin on se kalju ja paha eikä tule kuultuksi. Kun nyt tämä elämä ei ole muuta, kun onnetointa pahaa, josta kaiketi kiusauksiakin sikiää: niin meidän pitää rukoilla pelastusta pahasta sentähden, että kiusaus ja synti lakkaisiwat, ja Jumalan tahto niin tapahtuisi ja hänen waltakuntansa tulisi, hänen pyhän nimensä kiitokseksi ja kunniaksi.

Sanasta Amen.

Se sana Amen on Hebreean eli Juudan kieltä ja merkitsee totta eli totisesti, ja sietää warsin tarkoin peräänajateltaa. Sillä se ilmottaa sen uskon, joka pitää meillä oleman kaikissa rukouksissa. Sillä Kristus on sanonut: Kaikki mitä te anotte rukouksessa, uskooden, sen te saatte, Matth. 21: 22. Samate toisessa paikassa: Kaikki mitä te rukoillen anotta, se uskokaat saawanne: niin se tapahtuu teille, Markk. 11: 24. Sillä niin sai pakanallinen waimo, mitä hän anoi, kuin hän ei herjennyt, waan uskoi lujasti, niin että Herrakin sanoi hänelle: O waimo, suuri on sinun uskos,

tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot, Matth. 15: 28. Niin sanoo myös Pyhä Jaakobi: Joka anoo, anokaan uskosa epäilemätä; sillä joka epäilee, — älkään se ihminen luulko jotain Herralta saawansa, Jaak. 1: 6, 7. Rukouksen loppu on sentähden parempi kuin sen alku, niinkuin wiisas mies sanoo, Saarn. kirj. 7: 9. Sillä jos sinä lopulla, sydämmen luottamuksella ja uskolla, sanot Amen, niin rukous kaiketi on wahwistettu ja kuultu; ja kussa tätä päätöstä eli loppua ei ole, siinä ei ole rukouksen alku eli sen pitkittäminen hyödyllinen.

Sentähden pitäisi ihmisen, joka tahtoo rukoilla, koetella itsiänsä ja tutkia, jos hänkin uskoo eli epäilee rukouksen kuulemista. Jos hawaitaan, että hän epäilee siitä, eli perustaa kaikki tietämättömälle luulolle ja jättää sen onnen nojaan, niin rukous ei ole mitään. Sillä hän ei pidä sydäntänsä yhdessä kohden, waan horjuu eli koperoipi sinne ja tänne. Sentähden Jumala ei saata antaa mitään wakuutta siihen, yhtä wähän, kuin sinä saatat antaa jotakin sille ihmiselle, joka ei pidä kättänsä yhdessä kohden. Ja mieti kuitenki, tokko sinulle kelpaisi, jos joku olisi uutterasti rukoillut sinua, ja lopuksi sanoisi: "En minä kuitenkaan usko, sinun minulle sitä antawan," —

waikka sinä olisit antanut hänellä wahwan lupauksen siitä. Sinä katsoisit tämän rukouksen pilkaksi ja ottaisit kaikki takasin, mitä sinä lupasit, ja — tiesi hänen — jos wielä lisäksi rankoisit anojata. Mitenkä se sitten saattaa kelwata Jumalalle, joka lujasti on wakuuttanut meitä, että meidän pitää saaman, mitä pyydämme, koska epäilyksellämme syytämme häntä walheesta, ja rukouksessa teemme juuri rukousta wastaan, soimaten hänen totuuttansa, jota me rukouksessa awuksi huudamme?

Sentähden sana Amen merkitsee totta, totisesti, kaiketi, ja on lujan, sydämellisen uskon yksi sana, juurikuin sanoisit: O Isä Jumala! minä en epäile, että se, josta olen pyytänyt, on tosi ja tapahtuu; ei sen wuoksi, että minä olen pyytänyt sitä, mutta sen wuoksi, että sinä olet käskenyt sitä rukoilla ja wakuuttanut rukouksen kuulemisesta: niin minä olen wakuutettu, että sinä, Jumala, olet totinen etkä taida walhetella. Ja ei siis minun rukoukseni mahdollisuus, waan wakuutus sinun totuudestas tekee sen, että minä wahwasti uskon, enkä epäile, että siitä pitää tulla yksi Amen ja se olla yksi Amen.

Tässä monet ylönpaltisesti eksywät, jotka mitättömäksi tekewät rukouksensa ja rukoilewat paljo suulla, ei ikään sydämmellä, sentähden ett'ei he tahdo uskoa, olewansa kuultut, ennenkuin he tietäwät eli luulewat

rukoileensa mahdollisesti ja hywästi, ja rakentawat itsensä, hiedalle; ja tulewat kaikki kadotetuiksi. Sillä sellainen rukous ei ole mahdollinen, itsestänsä olemaan kyllä ja kelwollinen tulla Jumalalta kuultuksi, waan sen pitää luottaa Jumalan totinuteen ja lupaukseen. Sillä jos Jumala ei olisi käskenyt rukoilla ja luwannut kuulla, niin eiwät kaikki luontokappaleet kaikella rukouksellansa kykenisi rukoilemaan itsellensä wähintäkään. Katso siis tätä: Ei se rukous ole hywä ja oikia, joka on moni sananen, harras, taiwuttawainen, pitkä, ajallista eli ijankaikkista hywää tarkoittawa, waan se, joka lujasti perustaa ja luottaa. Se tulee kuultuksi (olkoon itsessänsä kuinka halpa ja mahdotoin tahansa) Jumalan totisen lupauksen ja wakuutuksen tähden. Jumalan sana ja lupaus tekee rukouksesi hywäksi, ei sinun hartautesi. Sillä sama usko, perustettu hänen sanaansa, onkin se totinen hartaus, jota paitsi kaikki muu hartaus on sula petos ja willitys.

Lyhykäinen Ymmärrys ja Järjestys kaikista edellisistä Rukouksista.

Sieluin puheleminen Jumalan kanssa.

"O Isä meidän, joka olet taiwaisa! me sinun lapses maan päällä, sinusta eroitetut maanpako-

laisuudessa, mikä suuri wäli sinun ja meidän waiheellamme on! Kuinkasta me joskus pääsisimme kotia sinun luoksesi, meidän Isän-maahamme?"

Pojan pitää kunnioittaman Isäänsä, ja palwelian isäntätänsä. Jos minä siis Isä olen, kusasta on minun kunniani? Jos minä isäntä olen, kusa on minun pelkoni? Mal. 1: 6. Minun nimeni pilkataan päiwä päiwältä, Es. 52: 5.

"O Isä, se on walitettawasti tosi, me tunnustamme meidän welkamme; olle sinä armollinen Isä, äläkä pidä lukua meidän kanssamme, waan anna meille armos niin elää, että sinun pyhä nimes meissä pyhitettäisiin. Älläs antako meidän ikään ajatella, puhua, tehdä, pidellä eli eteenottaa mitään ell'ei sinun kiitokses ja kunnias ole siinä; että siis ennen kaikkia sinun kunniatas ja sinun nimeäs, eikä meidän omaa turhaa kunniata ja nimeä, meissä pyyttäisi. Antaos meidän rakastaa, peljätä ja kunnioittaa sinua, niinkuin lapset Isäänsä."

Kuinka minun kunniani ja nimeni saattaa teissä pyhitettää, kun teidän sydämenne aiwoitus on paha hamasta lapsuudesta, 1 Mos. k. 8: 21, kun ei kukaan saata weisata minun kiitostani wieraalla maalla? Ps. 137: 4.

"O Isä, se on tosi, me tunnemme jäsentemme

olewan taipuneet syntiin, että mailma, liha ja perkele tahtowat wallita meissä ja näin ajaa sinun kunniatas ja sinun nimeäs ulos. Sentähden me rukoilemme, auta meitä tästä surkeudesta, anna sinun waltakuntas lähestyä, että synti asettasiin pois ja me tehtäisiin hurskaiksi, sinulle kelpaawiksi; sinä yksin wällitsisit meissä ja me tulisimme kuuliaisuudessa kaikilla woimillamme, sisällisestt ja ulkonaisesti, sinun waltakunnaksesi."

Jota minun pitää auttaa, sen minä turmelen, ja jota minun pitää tehdä eläwäksi, autuaaksi, rikkaaksi, hurskaaksi, sen minä kuoletan, hyljään, teen köyhäksi ja mitättömäksi. Mutta tätä minun neuwoani ja tekoani ette tahdo kärsiä, Ps. 78: 10, 11. Kuinkasta minun siis pitäisi tätä auttaman, ja mitä siis olis enämpi minun tekemistä? Es. 5: 4.

"Se meille tekee pahaa, ett'emme ymmärrä eli kärsi sinun hywäntekewäistä kättäs. O Isä, antaos armoa ja apua, että me antaisimme sinun jumalallisen tahtos tapahtua meissä; jaa, jos se meille wielä pahaakin tekee, niin pitäös sinä päälle, rankaise, pistä, lyö ja polta, tee kaikkia mitäs tahdot, että waan sinun tahtos ja ei meidän tapahtuisi. Seiso meitä wastaan, rakas Isä, äläkä meidän salli käsille ottaa ja toimittaa mitään meidän mielemme, tahtomme ja tarkoitutksemme jälkeen. Sillä meidän ja sinun tahtos owat toisiansa wastaan; sinun yksin hywä, jos ei se

siltä näkyisikkään; meidän paha, jos sillä olisikkin jo-kin kiilto-muotoa."

Yhä lisää: se on tapahtunut, että minua on ra-kastettu suulla, ja sydän on ollut kaukana minusta: ja kun minä olen hätyyttänyt heitä, parantaakseni heitä, owat he karanneet pois ja juuri sitä tehdessäni pajenneet minua, niinkuin sinä luet Ps. 78: 9. He pakenit sodan ajalla; he owat hywin alkaneet ja saattiwat minun asioimaan heidän kanssansa, owat taas käänttyneet pois minusta, ja jälleen langenneet syntiin ja minun nimeni häwäisemiseen."

"Ah, Isä, tosihan se on, ei kukaan saata olla wäkewä omasta woimasta, 1 Sam. 2: 4. Ja kuka kestää sinun kätes edessä, joll'et sinä itse wahwista ja lohduta meitä? Sentähden, rakas Isä, rupea meihin, toimita tahtos, että tulisimme sinun waltakunnakses, sinulle kiitokseksi ja kunniaksi. Mutta, rakas Isä, wahwista meitä tässä pyhällä sanallas; anna meille meidän jokapäiwäinen leipämme, paina sy-dämmeemme sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Kristuk-sen, sen totisen taiwaan-leiwän, että me, wahwistetut hänen kauttansa, ilolla sietäisimme ja kärsisimme mei-dän tahtomme kukistamista ja kuolettamista. Jaa, anna koko Kristikunnallekkin armo, lähetä meille op-pineita Pappeja ja Saarnaajia, jotka ei opeta meille

joutawain juttuin kansoja ja rahwaa, waan sinun pyhää Ewankeeliumias ja Jesusta Kristusta."

Se ei ole hywä, antaa koirille pyhää; se ei ole sowelias, ottaa lasten leipää, ja heittää penikoille, Matth. 7: 6; 15: 26. Te teette syntiä jokapäiwä, ja kuin minä annan saarnata teille paljo öin ja päiwin, niin ette tottele ettekä kuule, ja minun sanani tulee ylönkatsotuksi.

"Ah, Isä, armahda meitä, äläkä sentähden kiellä meiltä sitä hywää leipää; se tekee meille pahaa, ett'emme täytä sinun pyhää sanaas, ja me rukoilemme, että olisit kärsiwällinen meitä köyhiä lapsias kohtaan, ja antaisit anteeksi meille tämän welkamme, etkä käwisi tuomiolle meidän kanssamme; sillä sinun edessäs ei ole yksikään wakaa. Katso lupaustas, että me sydämmestä anteeksi annamme meidän welwollistemme, jolloin sinäkin olet luwannut anteeksi antamuksen; ei niin että me tällä anteeksi antamisella ansaitsisimme sinun anteeksi antamises, waan niin että sinä olet totinen ja olet armollisesti luwannut anteeksi antaa kaikille, jotka lähimmäisellensä antawat anteeksi; sinun lupaukseesi me luotamme."

Aiwan usein minä annan anteeksi ja pelastan teitä, ja ette sittenkään pysy lujina ja seisowaisina, Ps. 78: 8. Wähä on teidän uskonne, pientä hetkeä

että woi minun kanssani walwoa ja kilwoitella, waan lankiatte pian taas kiusaukseen, Matth. 26: 41.

"Heikkoja ja sairaita olemma me, o Isä, ja kiusaus lihassa ja mailmassa monellainen ja suuri. Rakas Isä, pidä meitä ylhäällä, äläkä anna meidän langeta kiusauksessa ja jälleen tehdä syntiä, waan anna meille armoa, olemaan pysywäisinä ja miehuullisesti taistelemaan hamaan wiimmeiseen hetkeemme asti; sillä ilman sinun armoas ja apuas emme woi mitään.

Minä olen wanhurskas, ja rakastan wanhurskautta, sentähden synnin ei pidä jäämän rankaisematta, Ps. 11: 7. Teidän täytyy siis kärsiä sitä pahaa, että teillä on kiusaus; se on teidän synteinne welka, joka watii minua niitä rankaisemaan ja torjumaan.

"Koska siis paha saattaa meille kiusauksen ja meitä synneillä kiusaa, niin päästä meitä, rakas Isä, siitä, että me, sinun jumalallisen tahtos jälkeen päästetyt kaikista synneistä ja kaikesta pahasta, olisimme sinulle waltakunnaksi, kiittämään, ylistämään ja pyhittämään sinua ijankaikkisesti Amen. Ja kuin sinä olet opettanut ja käskenyt meidän näin rukoilla ja luwannut rukouksen kuulemista, toiwomma me ja olemma siitä wakuutetut, rakas Isä, että sinun pitää totuutesi kunniaksi, armollisesti ja laupiallisesti antaa meille kaikkia tätä."

Wiimmeksi taitanee joku sanoa: Mutta, entäs minä en saattaisi uskoa tulleeni kuultuksi. — Wastaus: Tee sinä, niinkuin riiwatun ihmisen Isä, Markk. 9: 23, 24. Kuin Kristus sanoi hänelle: Jos sinä sen woit uskoa, kaikki owat uskowaiselle mahdoliset, niin tämä Isä huusi itkein: Herra, minä uskon, auta minun epäuskoani.

Lyhykäinen pyhän Isä-Meidän Selitys oikein ja takaperin.

Meidän Herramme ja Autuaaksitekiämme rukousta, se on pyhää Isä-Meitää, luetaan ja rukoillaan oikein ja takaperin. Oikeinpäin niin, kuin kappaleet täsä pyhäsä rukouksesa owat alusta loppuun asti keskenään järjestykseen pantuna.

Kaikkein ensimmäinen ja suurin on Jumalan nimen pyhittäminen; kun se on täytetty, niin on kaikki täytetty.

Toiseksi: Jumalan nimi ei kuitenkaan tule täydellisesti pyhitetyksi, joll'ei tämä elämä, — jota ei wietetä synnittä, se on, ei Jumalan nimen häwäisemättä, — lopu, ja Jumalau waltakunta lähesty. Sentähden, ettemme itse tähtemme halajaisi Jumalan waltakuntaa, pannaan Jumalan nimen pyhittäminen en=

simmäisekfi: niin että meidän näin pitää pyytämän tulla autuiksi ja päästä Jumalan waltakuntaan, ei sentähden, että meidän käwisi hywin, waan sentähden, että Herran, Jumalan, nimi ja kunnia ylistettäisiin ja lisättäisiin. Sillä kun Jumalan nimi ylistetään, niin seuraa itsestänsä, että meidän käypi hywin ja autuaasti.

Kolmanneksi: Jumalan waltakunta ei kuitenkaan saata tulla, joll'ei Jumalan tahto tapahdu. Nyt on Jumalan tahto se, että meidän pitää pyhentyä synneistä, ristiinnaulita ja kuolettaa meidän syntimme ja ilkeytemme Kristuksen, meidän Herramme, ristin ja kuoleman kautta; sentähden rukoillaan tässä elämässä, että tämä tapahtuisi.

Neljänneksi: Mutta kun me olemme huolelliset tekemään Jumalan tahtoa ja taistelemaan syntiä wastaan, niin me tarwitsemme erinomaisen awun, se on, Jumalan Sanan ja Kristuksen Sakramentit. Sillä Jumalan Sana on meidän jokapäiwäinen leipämme, jolla henki ruokitaan ja liha kuoletetaan; waikka jokapäiwäisellä leiwällä saatetaan myös ymmärtää ruumiillinen leipä.

Wiidenneksi: Mutta koska me, työtä tehdessämme tässä elämässä ja sanassa, emme ole synnittömät, ja waikka synnitkin olisiwat meille anteeksi annetut Jumalan edessä, emme kuitenkaan tiedä sitä wahwasti ja täydellisesti: sentähden rukoilemma me

wakuutta omalle tunnollemme, jonka kautta saatamme olla lujat ja wakuutetut, että meidän syntimme owat meille anteeksi annetut, ja niin iloisella sydämellä sanoissa ja töissä täyttää Jumalan tahtoa.

Kuudenneksi: Kun nyt olemme saaneet wakuuden omalletunnollemme, että syntimme owat meille anteeksi annetut, niin se on tarpellinen, että tämä wakuutus alati tallehitaan. Sillä koska me ahdistetaan monellaisilta kiusauksilta ja Jumalan tahdon jälkeen olemme niissä, sentähden emme pyydä päästä wapaaksi ja irti sellaisista ahdistuksista, waan tulla ylöspidetyiksi, pelastetuiksi kiusauksessa ja ei johdatetuiksi niihin.

Seitsemänneksi: Kun me nyt olemme pyytäneet kaikkia, mikä Jumalan on, ja itsessämme emme myös ole muuta tehneet, kun mikä Jumalan on: niin mahdamme siis jäsjestykfessänsä myös muistaa itsiämme, ja wiimmeksi rukoilla, että me päästettäisiin pahasta: niinmuodoin, että me asetamme Jumalan kaikkein ensiksi ja itsemme wiimeseksi, ja sillä lailla korotamme Jumalan ja nöyrytämme itsemme, että me Jumalassa pääsisimme ensimmäisiksi ja korotetuiksi.

Pyhää Isä=Meitää rukoillaan myös takaperin; niin tekewät ne, jotka rukoilewat ainoastaan suulla, eikä sydämellä. Ne ihmiset hakewat enemmin omaa kunniaansa ja kiitostansa, ja nimeä itsessänsä, Jumalan kunnian laiminlyömisellä.

Ensiksi, tahtowat ne olla wapaat ja irti pahasta, että he saisiwat ainoasti elää sulassa onnellisuudessa ja kelwata itsellensä.

Toiseksi, kun ne ihmiset joutuwat kauwas, niin he toiwottawat, ettei heitä johdatettaisi kiusaukseen; he tahtowat olla wapaat pahasta eikä saada mitään murhetta siitä, olkoon se sitten Jumalan tahto eli ei.

Kolmanneksi, sitten, eli kukatiesi ei ikään, rukoilewat ne ihmiset syntеinsä anteeksi saamista.

Neljänneksi, wielä wähemmin rukoilewat sellaiset ihmiset leipää.

Wiidenneksi, Jumalan tahtoa.

Kuudenneksi, Jumalan waltakuntaa.

Ja seitsemänneksi, rukoilewat sellaiset ihmiset Jumalan kunniaa aiwan kaukaa, mutta toiwottawat ja himoawat ennen kaikkia omaa kunniatansa, omaa waltakuntaansa ja hallitustansa ja omaa tahtoansa.

Sentähden on merkittäwä, että ensimmäisessä kolmessa rukouksessa on sana sinun, ja jälkimmäisissä, sanat meidän, me, neuwoksi, että meidän ensin ja etupäässä pitää pyytää ja rukoilla Jumalan kunniata, waltakuntaa ja tahtoa, ja sitten omaamme, mutta ei kuitenkaan muutoin, kuin siinä ja samassa, joka koskee Jumalan kunniaan, waltakuntaan ja tahtoon. Amen!

